

**Қазақстан Республикасы Ішкі Істер министрлігі
Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы**

**Жоғары оқу орынынан кейінгі білім беру институты
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы**

**Бекітемін
Академия бастығының
оқу ісі жөніндегі орынбасары
з.ғ.д., профессор
полиция полковнигі
_____З.С. Токубаев
« ____ » _____ 2016 ж.**

Пән бойынша жұмыстық оқу бағдарламасы (SYLLABUS)

IFN 5201 «Ғылымның тарихы мен философиясы»

мамандығы 6M030300-«Құқық қорғау қызметі»

оқыту нысаны: күндізгі
курс: 1
семестр: 1
кредит саны: 2
дәріс: 10 с.
семинар: 20 с.
тәжірибелік сабақтар: -
МОӨЖ: 15 с.
МӨЖ:45 с.
Курстық жұмыс: -
Емтихан: 1 семестр

Қарағанды 2016

**«Ғылымның тарихы мен философиясы» пәні бойынша 6M030300-
«Құқық қорғау қызметі» мамандыққа арналған жұмыстық оқу
бағдарламасы (SYLLABUS), 58 б.**

Құрастырған: философия ғылымдарының кандидаты, жалпы білім беретін пәндер кафедрасының оқытушысы Шуматов Эльдар Ғалымжанұлы.

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасының отырысында қарастырылды
«24» __05__ 2016 ж., № 19 хаттама.

Жалпы білім беретін пәндер
кафедрасының бастығы
полиция полковнигі

Х.К. Уразбаев

Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының ОӘК отырысында
бекітілді

«__» __06__ 2016 ж., №__ хаттама.

3.1 Негізгі ақпарат:

1. Шифр және мамандық атауы	6M030300-«Құқық қорғау қызметі»
2. Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
3. Пән циклы	жбп
4. Кредит саны	2
5. Сабақ өткізу орны	кесте бойынша
6. Дәріскер (Т.А.Ә., лауазымы, ғылыми дәрежесі, басқа да байланыс ақпараты)	Шуматов Эльдар Ғалымжанұлы, жалпы білім беретін пәндер кафедрасының оқытушысы, филос.ғ.к., тел. 30-33-82, вн. 3-01, Eldar83.83@mail.ru
7. Қалған сабақ түрлерін жүргізетін оқытушылар (Т.А.Ә., лауазымы, ғылыми дәрежесі, басқа да байланыс ақпараты)	Шуматов Эльдар Ғалымжанұлы, жалпы білім беретін пәндер кафедрасының оқытушысы, филос.ғ.к., тел. 30-33-82, вн. 3-01, Eldar83.83@mail.ru

3.2 Пререквизиттер: Философия, мәдениеттану, мамандану пәндері.

3.3 Постреквизиттер: Әлеуметтік танымның әдіснамасы, Құқық философиясы, Білім философиясы, Эпистемология.

3.4 Пәнді қысқаша сипаттау:

Курстың мақсаты: ғылымның тарихын оқып-үйрену негізінде ғылыми ойлаудың стилін жасау.

Мақсатқа жетуді қамтамасыз ететін курстық міндеттері:

1. Курстық теориялық негіздеріне оқып-үйрену.
2. Ғылымның отандық, шетелдік методологтарының классикалық еңбектері мен әдебиеттерімен жұмыс істеуге үйрету.
3. Магистранттарды өз бетінше жұмыс істеуге, сыни баға бере білуге үйрету, өз ойын айқын да ашық айта білуге үйрету.

Курстық оқу барысында магистрант мына төмендегілерді білуге және істей білулері керек:

- негізгі эпистемологиялық модельдерді, рациональдық ұғымының сипатын; танымның ғылымға дейінгі, ғылыми және ғылымнан тыс түрлері мен әдістерін; әлеуметтік-гуманитарлық білімнің қазіргі кезеңдегі ыңғайларын; ғылыми-зерттеу жұмыстары барысында пайда болатын және терең, кәсіби білімді қажет ететін мәселелерді шеше білулері керек; қажетті зерттеу әдістеріне таңдай білулері қажет; әлеуметтік-гуманитарлық және жантану білімдерінің методологиясының негізінде қазіргі кезеңдегі теория мен практиканың шындықтарын түсінік, талдай білулері керек;

Мынадай дағдыларды қалыптастырулары керек:

- өзбетінше ғылыми-зерттеу және ғылыми-педагогикалық жұмыстарды жүргізе білулері; бұл бағытта өте терең білімдері болуы; ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуде, педогогикалық және тәрбие жұмыстарын жүргізуде, ғылыми мақалалар мен тезистер жазу барысында, конференцияларда, симпозиумдарда, дөңгелек столдарда, пікір-таластарда, сұхбаттар жүргізуде методологиялық білімдерін қолдана білулері тиіс.

3.5. Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі:

№	Жұмыс түрлері	Мазмұны және мақсаты	Ұсынылған әдебиеттер тізіміне сілтеме	Орындау мерзімі	Бақылау түрі	Есеп беру нысаны	Тапсыру мерзімі
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Семинар сабағында ауызша жауап беру және баяндама жасау	Семинар сабақтарының жоспарына сәйкес	Семинар сабақтарына дайындалу үшін ұсынылған әдебиеттерді қолдану	Курсты оқу барысындағы сабақ кестесі мен және оқу жоспарымен сәйкесі	Күнділікті тексеру, семинар сабақтарындағы жұмыстар мен ауызша жауаптары 100 % дейін бағаланады	Ағымдық бақылау (семинар сабақтарындағы жұмыстар мен ауызша жауаптары бағаланады)	Семинар сабақтары мен МОӨЖ сабақтарының сабақ кестесі және оқу жоспарына сәйкес
2	МОӨЖ сабағында ауызша жауап беру және баяндама жасау	МОӨЖ сабақтарының жоспарына сәйкес	МОӨЖ сабақтарына дайындалу үшін ұсынылған әдебиеттерді қолдану	Курсты оқу барысындағы сабақ кестесі мен және оқу жоспарымен сәйкесі	Күнділікті тексеру, семинар ж/е МОӨЖ сабақтарындағы жұмыстар мен ауызша жауаптары 100 % дейін бағаланады	Ағымдық бақылау (семинар және МОӨЖ сабақтарындағы жұмыстар мен ауызша жауаптары бағаланады)	Семинар сабақтары мен МОӨЖ сабақтарының сабақ кестесі және оқу жоспарына сәйкес
3	Межелік бақылауға дайындық	сабақтарының жоспарына сәйкес	сабақтарға дайындалу үшін ұсынылған әдебиеттерді қолдану	Курсты оқу барысындағы сабақ кестесі мен және оқу жоспарымен сәйкесі	Тестілеу немесе Коллоквиум (100% дейін)	Межелік бақылау	семестрдің 7 және 14 аптасы
4	Реферат, эссе жазу, слайд-проект дайындау	МӨЖ сабақтарының жоспарына сәйкес	МӨЖ сабақтарына дайындалу үшін ұсынылған әдебиеттерді қолдану	Курсты оқу барысындағы сабақ кестесі мен және оқу жоспарымен сәйкесі	Тестілеу немесе Реферат қорғау (100% дейін)	Үй жұмысы/ МӨЖ тексеру	Семинар сабақтары мен МОӨЖ сабақтарының сабақ кестесі және оқу жоспарына сәйкес
5	Емтиханға дайындық	Магистранттардың пән бойынша қортынды білімдерін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиеттердің тізімімен сәйкестігі	Барлық оқу процесі аралығындағы дайындық	Қорытынды бақылау	Қорытынды	Курс аяқталғаннан кейін емтихан кестесімен сәйкестігі

3.6. Курс саясаты

Оқу процесінде магистранттарға қойылатын негізгі талаптар оқу курсының мақсаттары мен міндеттерінен шығады. Оқу уақытында белсенділік көрсету үшін магистрант осы пәнді меңгеруге және топтың үлгеріміне ықпал етуі керек; бірігіп оқудың субъектісі, белсенділік пен жауапкершіліктің иесі болуға тиіс.

- Барлық тапсырмалар уақытында орындалуы керек;
- Сабаққа магистранттар дайындалып келуге тиісті;
- Қойылған сұрақтарға, проблемаларға шығармашылық тұрғысынан жауап беруге тырысуы керек;
- Магистрант дәрістік және семинарлық сабақтарға міндетті түрде қатысуы керек;
- Міндетті түрде қатысатын сабақтары магистранттардың рейтингісіне әсер етеді;
- Сабаққа кешігуге болмайды;
- Сабақ кезінде бос әңгіме, газет-журнал болмауы керек;
- ұялы телефонды тоқтату қажет; сағыз шайнау секілді өрескел әдеттерден құтылу қажет;
- Сабаққа себепсіз келмей қалуды тоқтату керек;
- Сабақ барсысында шығармашылық белсенділік көрсетуге тырысу керек;
- Үй жұмысын ұқыпты орындаған жөн.

3.7. Ұсынылған әдебиеттер тізімі

№ № р/н	Автор, атауы	Жылы, басылым орны
1. Нормативтік құқықтық актілер		
1	Қазақстан Республикасының Конституциясы	Алматы, 2008.
2. Негізгі әдебиеттер		
2	Артемьев А.И. Философия и методология науки: учебное пособие.	Алматы: Издательство «Бастау», 2010.
3	Бессонов Б.Н. Философия и методология науки: учебное пособие.	Москва: Изд-во Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
4	Бурова Е.Е., Карабаева А.Г., Кириллова Г.Р. Введение в философию и методологию науки: учебное пособие.	Алматы, 2013.
5	Косиченко А.Г. Философия и методология науки: учебное пособие.	Алматы, 2007.
6	Методы научного познания.	Алматы: ғылым, 2006.
7	Кохановский В.П. Философия и методология науки.	Ростов-на-Дону, 2009.
8	Философия и методология науки. Для аспирантов и магистрантов / под ред. К.Х. Рахматуллина и др.	Алматы, 1999.
3. Қосымша әдебиеттер		
9	Радугин А.А., Радугина О.А. Философия науки: учебное пособие.	Москва: Библионика, 2006.
10	Бурова Е.Е. Соизмеримость в социогуманитарной дисциплинарности.	Алматы: Қазақ университеті, 1999.
11	Степин В.С. Теоретическое знание.	Москва, 2000.
12	Койре А. Очерки истории философской мысли. О влиянии философских концепций на развитие научных теорий.	Москва, 1985.
13	Поппер К. Логика и рост научного знания.	Москва: Прогресс, 1983.
14	Кун Т. Структура научных революций.	Москва: Изд. АСТ, 2001.

15	Огурцов А.П. Дисциплинарная структура науки.	Москва: Наука, 1988.
16	Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки.	Москва: Прогресс, 1986.
17	Гадамер Х.-Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики.	Москва: Прогресс, 1988.
18	Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре.	Москва: Мыслители XX века, 1998.
19	Нысанбаев А.Н., Косиченко А.Г., Кадыржанов Р.К. Философский анализ науки в контексте социокультурной трансформации общества.	Алматы, 1995.
20	Шуматов Э.Г., Мукуш К.С. Философия и методология науки: учебное пособие.	Караганда, 2013.
4. Мерзімді баспа әдебиетінің тізімі		
21	Вопросы философии	
22	Философские науки	
23	Личность. Культура. Общество	
24	Адам әлемі – Мир человека	
5. Электранды оқулықтар		
25	Габитов Т.Х. Философия: электронное учебное пособие	
26	Әденов С.Т., Хожамқұл А.Х., Котошева Ф.К., Кудерина А.Н. Философия: электронное учебное пособие	
6. Ғаламтор көзі		
27	www.ihtik.lib.ru	
28	www.librari.ru	
29	www.bibliotek.ru	
30	www.caute.net.ru	

3.8. Пән бойынша сабақ жүргізудің тақырыптық жоспары

№	Тақырып атауы	Барлығы	Дәріс	Семинарлық	Тәжірибелік	МӨЖ	МӨЖ	Бақылау нысаны
1	Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
2	Өркениет пен мәдениеттегі ғылым	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
3	Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезеңдері)	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
4	Ежелгі Греция ғылымының отаны	6		2	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
5	Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы	6		2	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
6	Ғылыми білімнің құрылымы	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
7	Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
8	Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас

9	Ғылым әлеуметтік институт ретінде	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
10	Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
11	Информатика пәнаралық ғылым ретінде. Компьютерлік тәңкерістің эпистемологиялық мазмұны	6		2	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
12	Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
13	Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары	6	1	1	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
14	Қазақстан Республикасындағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы.	6		2	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
15	Нақты ғылымдардың философиялық проблемалары	6		2	-	2	2	ауызша сұрау, тесттік тапсырмалар, пікірталас
Барлығы		90	10	20	-	30	30	

3.9. САБАҚ ЖОСПАРЫ ДӘРІС САБАҚТАРЫ

Дәріс тақырыбы 1. Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Ғылым философиясының пәні.
2. Ғылым мен философияның байланысы.
3. Ғылым философиясының негізгі тақырыптары.

Дәріс тезистері:

Ғылым – (Wissenschaft-нем., episteme-грекше, scientia-латынша) – барлық халықтарда және барлық уақытта болмағын мәдениеттің саласы. Ғылымды тудырған гректер болды. Гректер ғылымды еуропалық халықтарға мәдени өмірдің ерекше идеалы ретінде қалдырған. Ол кезде ғылым рухани өндірістің жеке дара саласы ретінде көрініс тапқан. Еңбек бөлінісі нәтижесінде танымдық әрекет жеке сала ретінде оқшауланып, адамдардың нақты бір бөлігінің қызмет түріне айналды. Бұл сала ішінде білімдер жинақталып, танымның әдістері мен формалары қалыптастырылды. Бұл ғылымның өзі болды. Кеңес дәуірінің философы Э.В.Ильенков мынадай анықтама берген: ғылым ойлау мен белгілі бір жағдайлар барысында ерекше мамандыққа айнарудың өзі болып табылады.

Осылайша «ғылым» түсінігі ғылыми білімді өндіру процесін анықтауда қолданылады. Ғылыми танымның ерекше белгісі оның жүйелілігі болып табылады. Яғни, нақты теориялық принциптер негізінде тәртіпке келтірілген

білім жүйесі. Жүйеге біріктірілмеген бытыраңқы білімдер жинағы әлі жүйе аталуға лайық емес. Нақты мақсатпен фактілерді жинау және олардың сипаттарын ұғымдар жүйесіне дейін, яғни, теория құрамына енгізгенде ғына білім ғылыми білім атаула лайық.

Ғылым – мәдениеттің маңызды саласы, адамзат білімінің жоғарғы формасы, тиесілі таным әдістері арқылы іске асатын, нақты ұғымдар арқылы анықталатын, ол ұғымдардың шынайылығы тәжірибемен дәлелденетін дамушы білімдердің жүйесі. Таптық қоғамда пайда болған ғылым өзінің құрылымы мен қоғамдағы функциясы жағынан, сондай-ақ танымдық мәдениет түрі жағынан әр түрлі формаларды қабылдай отырып дамиды. Тезис: әлеуметтілік типі концептуалдылық типін анықтайды.

Ғылым өзінің саналуан қырларына байланысты: туралы ерекші білім формасы; 2) әрекет; 3) әлеуметтік институт; 4) рационалдылық түрі; 5) қоғамдық сана формасы (сферасы); 6) өндірістік ресурс (ғылым өндіріс күші ретінде); 7) коммуникацияның ерекше түрі; 8) мәдениет факторы бола алады. Осыдан келіп ғылымды келесі контекст тұрғысынан зерттеу мүмкіндігі туады: тарихи, әрекетшіл, әлеуметтілік, логикалық, гносеологиялық, эпистемологиялық, психологиялық және т.б. Осылайша ғылым әр түрлі пәндердің зерттеу объектісі бола алады. Зерттеулердің ғылым философиясы, ғылымтану, ғылым тарихы, ғылым әлеуметтануы, ғылым этикасы, ғылым психологиясы, ғылым логикасы сияқты пәндері бөлінеді. Жетілдірілген сала ретінде ғылым тарихын ажыратуға болады. Бұл салада ғылым өзінің жалпы (жаратылыстану, техникалық, әлеуметтанулық-гуманитарлық ғылымдар, нақты ғылымдар: мысалы, математика немесе физика тарихы) параметрлері негізінде зерттеледі.

Ғылым әлеуметтануы ғылымның әлеуметтік институт ретінде қоғам құрылымымен өзара қатынасын, ғалымдардың әр түрлі жүйелердегі мінез-құлық типологиясын, олардың кәсіби ғалымдар қауымдастығындағы формальді және бейформальді қарым-қатынастарын, ғалымдардың топтық өзара әрекеттерін, сондай-ақ әр түрлі қоғамдардағы ғылым дамуының нақты әлеуметтік-мәдени шарттарын зерттейді. 20 ғасырдың 2-нші жартысында ғылымды әлеуметтік тұрғыдан қарастыру барысында ғылым мен қоғам, топтық ғылыми ықыластың қатынастары, ғылымдардың жеке көзқарастарымен шартталған мәселелер ортаңғы алаңға шықты. Ғылым әлеуметтануында ғылыми зерттеулер технологиясы, кәсіби тәжірибені жетілдіру мен тасымалдауға қатысты сұрақтар ерекше қарастырылады. Қысқаша айтқанда, әлеуметтануды ғылым дамуының сандық және сапалық параметрлері, оның ішінде ғылыми қауымдастық типологиясы, ғылыми коммуникациялар, ұйымдастыру құрылымдары мен қатынастары қызықтырады.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4.

Қосымша әдебиет: 11, 15, 20, 21, 27.

Дәріс тақырыбы 2. Өркениет пен мәдениеттегі ғылым

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Мәдениет жүйесіндегі ғылым.
2. Ғылымның қоғамдағы орны мен функциялары.
3. Ғылымның құндылық дәрежесі.

Дәріс тезистері:

Ғылым дегеніміз не? Бұл сұраққа жауап берудің оңай еместігінің дәлелі ретінде оның қашан пайда болғандығы туралы пікірталастың әлі күнге толастамай отырғанын айтуға болады. Ғалымдардың бір тобы ғылым ежелгі дүниенің антикалық кезеңінде, яғни, осыдан 2,5 мың жыл бұрын пайда болды десе, енді бір ғалымдар нағыз ғылым тек Жаңа Дәуір кезеңінде, шамамен XVIII-ғасырда қалыптасты деген пікірді ұстанады. Мұндай пікірталастың себебі ғылымның күрделі және санқырлы құбылыс екендігінде. Ол бір жағынан алғанда білімдердің, теориялық қағидалар мен методтардың жүйесі, сонымен бірге қоғамдық сананың формасы, қоғамды» дамудың рухани жемісі, қоғам дамуын басқару құралы, өндіргіш күш күрделі информациялық жүйе және т.б. Осы әр түрлі салалардың мамандары ғылымға әр түрлі анықтамалар береді және олардың ешқайсысын да теріске шығаруға болмайды. Әртүрлі анықтамаларды қорыта келіп, ғылымның жалпы анықтамасын беретін болсақ, ғылым – табиғат, қоғам және адам туралы білімдер өндіруге бағытталған зерттеу қызметі саласы.

Бұл анықтамадан ғылымның зерттеу пәні туралы түсінік алуға болады. Ғылым ең әуелі адамды қоршаған орта – табиғатты зерттеуге бағытталған қызметтің жемісі ретінде дүниеге келді. Бірте-бірте қоғам туралы ғылыми

түсініктер жинақтау қажеттігі туындады. Бірақ ғылым процесіндегі басты тұлға, ғылымның басты субъектісі де, объектісі де – адамның өзі. Адамның қатысуынсыз ғылымның қалыптасуы мүмкін емес, сонымен бірге, адам өзін түсінуге, өз мүмкіндіктерін анықтауға, табиғат пен қоғамның ғана емес, өз болашағын болжауға көне заманнан бастап осы күнге дейін талпынып келеді және бұл процесс адам жерт бетінде қанша өмір сүрсе, сонша жалғаса бермек.

Ғылымның функциялары. Ғылым күрделі әлеуметтік функциялар атқарады. Бұл функциялар ғылымның өзінің дамуымен бірге үнемі өзгеріп, толықтырылып және ғылымның дамуына өзіндік осерін тигізіп отырады. Қазіргі ғылымның үш әлеуметтік функциясын атап көрсетуге болады:

- 1) мәдени-көзқарастық;
- 2) өндіргіш күштер функциясы;
- 3) әлеуметтік күштер функциясы. Ғылымның генезисі және негізгі даму кезеңдері.

Ғылымның генезисі, қоғамдағы қызметі және дамуының қозғаушы күштері мәселесі бойынша интерналистік, экстерналистік және позитивистік концепциялар бар. Интернализм ғылымның пайда болуы мен дамуына

философиялық ой тікелей әсер етті деп есептейді және қоғамның әлеуметтік-экономикалық, саяси құрылымы мен сол қоғамның ғылымының арасында ешқандай байланыс болуы мүмкін емес деген пікірді ұстанып, ғылымның ішкі факторларын абсолютке айналдырады. Экстернализм бұл концепцияға қарсы. Оның өкілдерінің пікірі бойынша, ғылымға сыртқы факторлардың әсері мықты. Позитивизм; ғылым нақты, тәжірибеден өткен, дәлелденген фактілерге сүйене отырып дами алады, абстрактылық ойлау мен метафизикалық түсініктер ғылым үшін пайдасыз. Біздің ойымызша, ғылымның пайда болуына, эволюциясына, қоғамда атқаратын қызметіне жоғарыда аталған факторлардың бәрі де белгілі бір дәрежеде ықпалын тигізеді және ол әр дәуірде әр түрлі болуы мүмкін. Сондықтан оларды бір-біріне қарсы қойып, немесе бір-бірінен бөліп алып, белгілі бір факторларды абсолютке айналдыру дұрыс емес.

Негізгі әдебиет: 7, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 23, 24, 29.

Дәріс тақырыбы 3. Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезеңдері)

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Ғылымның пайда болуы проблемасы.
2. Ежелгі Греция ғылымының отаны.
3. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы.

Дәріс тезистері:

Ғылым пайда болуының мәселелері. Білімнің ерекше формасының қалыптасуы мен практикалық және танымдық әрекет тәжірибесінің жалпылануы ретінде ғылымның пайда болуы. Ғылым тарихы мен ғылымның теориялық модельдерінің байланысы. Ғылым және миф. Ғылым және технология. Ежелгі мәдениет аясындағы адамның дүниетанымы мен көзқарас ерекшеліктері мен ғылымға дейінгі білім. Месопотамия, Египет, Қытай және Үнді мәдениеттері: өркениеттік бағдарлар, дамудың технологиялық жоспары, маТақырыптикалық, астрономиялық, медициналық білімнің қолданбалы белгілері мен практикалық мақсаттар. В.С.Степиннің ойынша білім қалыптасуының екі әдісін қарастыруға болады: ғылымның пайда болуына сәйкес келетін және ғылымның өзі олық мағынасында. Әдетте пайда бола бастағана ғылым адам өзінің күнделікті өмірі мен практикалық әрекеті барысында үнемі бетпе-бет байланысқа түсіп отыратын заттар мен олардың өзгерісін зерттейді. Ол өзгерістердің мұндай модельдерін өз әрекеттерінің нәтижелерін болжай білу үшін құрып отырады. Практика барысында қалыптасатын ойлау процесі практикалық әрекеттердің идеалды схемасын ұсынады. Осылайша египеттік қосу таблицалары заттық жиынтықтар арқылы жүзеге асырылатын практикалық қайта құрулардың әдеттегі схемасына

сәйкес келеді. Сондай-ақ жер учаскелерін өлшеуге негізделген геометрияға қатысты алғашқы білімдерде де практикамен тығыз байланыс аңғарылады.

Кәдімгі тәжірибе арқылы заттық қатынастар туралы абстаркция және жүйелеу тәсілімен білімді құру әдісі әлемнің практикалық игерілуінің қалыптасып үлгерген әдістері шеңберінде нәтижелерін болжауды қамтамасыз етті. Ғылымға дейінгі білім сатысында бастапқы идеалды объектілер, сондай-ақ олардың байланысы (сәйкесінше тілдің негізгі терминдерінің мағынасы және оларды қолдану ережелері) тікелей практика барысында пайда болып, кейіннен ғана жасалған білім жүйесінде (тіл) жаңа идеалды объектілер қалыптасқан. Ендігі кезде таным жаңа қадам жасап отыр. Ол реалды практикаға қатысты шартты түрде айтқанда «жоғарыдан түсетін» білім жүйесінің жаңа фундаментін құрап отыр. Кейін ғана идеалды объектілерден жасалған конструкцияларды жанама түрде практиканың өзге заттық байланыстарымен салыстыра отырып тексереді.

Мұндай әдіс барысында бастапқы идеалды объектілер практикадан іздестіріле бермей, бұған дейін қалыптасқан білім жүйесінен (тіл) алынып, жаңа білімді құру жолында құрылыс материалы ретінде пайдаланылады. Бұл объектілер білімнің өзге облысынан алынатын ерекше «қарым-қатынас желісіне» енеді. Онда ол алдын ала шындықтың заттық құрылымдарының схемаға салынған образдары ретінде негізделеді.

Ежелгі Греция білім туған жері ретінде. Грек мәдениеті, философиясы мен пайда болып жатқан ғылымына шығыс мифтері мен ежелгі шығыс өркениетінің әсері. Антикалық логика мен антикалық маТақырыптика: тарихи, мәдени және ғылыми мәні. Теориялық білімнің алғашқы формаларын антикамен байланыстырып қарастырады. Ежелгі Шығыс, Үнді, Қытай біздерді өзінің ғажайып туындыларымен таң қалдырса да, мұндағы білімнің спецификалық белгісі басым келеді. Мысалы, Ежелгі Египет өркениетінде мелекеттік биліктің абыздардың сакральді аппаратымен тығыз байланысты күрделі аппараты пайда болған. Өзінің лауазымына байланысты келетін білім түрлерін, көлемін игерген абыздар болды. Білімдер діни-мистикалық формада сақталды. Ол білімді оқып түсінетін тек қана абыздар еді. Сәйкесінше практикалық білімнің иелері ретінде абыздар адамдарға билік жүргізді. Олар білімдерін маТақырыптика, химия, медицина, фармакология, психология саласында дамытып, жетік түрде гипнозды игерген. Шеберлікпен жасалған мумиялар египеттіктердің медицина, химия, хирургия, физика саласында белгілі бір жетістіктерге жеткеніне күәландырады.

Осылайша кез келге шаруашылық әрекет есептеулермен байланысты болғандықтан, маТақырыптика облысында білімнің көп бөлігі жинақталды: ауданды есептеу, өндірістік өнімді санау, төлем ақы мен салықты есептеу; игіліктерді үйлестіргенде әлеуметтік және кәсіби деңгей ескерілгендіктен, пропорциялар қолданыста болды.

Негізгі әдебиет: 5, 7.

Қосымша әдебиет: 12, 20, 29.

Дәріс тақырыбы 6. Ғылыми білімнің құрылымы

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Ғылыми білім күрделі дамушы жүйе ретінде.
2. Ғылымдағы эмпирикалық және теориялық деңгейлері.
3. Ғылыми пәннің құрылымы.

Дәріс тезистері:

Ғылыми білім дегеніміз не? Оның құрылымы қандай?

Бұл сұраққа жауап бермес бұрын ғылыми білім деген құрылымдық деңгейлерінің көп түрлі бөлімдері бар күрделі жүйе екенін естен шығармаған жөн. Біздің алдымызда тұрған мәселені шешу үшін ғылыми білім құрылымындағы үш деңгейге назар аударып көрейік:

- Кез келген ғылым саласында теориямен сәйкес келетін локальді білім;
- Тұтас ғылыми саланы құрайтын білім;
- Ғылым туралы тұтас көрініс беретін ғылым.

Білімнің локальді облысымен байланысты сұрақтарды қарастырып көрейік.

Бұл жерде кем дегенде екі деңгейді бөліп қарастыру мүмкін екені анық:

Теориялық білім деңгейі және эмпирикалық білім деңгейі.

Нақты мысал – механика негізінде эмпирикалық және теориялық білім деген не екенін түсіндіріп көреміз.

Эмпирия мұнда қатты денелер мен сұйықтардың механикалық ауысуына жасалған бақылаулар мен эксперименттермен байланысты. Аспан денелерінің ауысуын астрономиялық бақылау сондай-ақ бізге эмпирикалық мәліметтердің жиынтығын береді. Бұл механика арқау ететін өте құнды білім болып саналады. Өз заманында Пуанкаре адамдар аспанға қарап отырып, әлемдегі барлығы аспан денелерінің орын ауыстырылуы мен заңдарына бағынатының және бұл деген бізді қоршап отырған шындықтың ең таза көрінісі екеніне көз жетуі астрономияның адамзатқа әкелген ең жоғарғы игілігі болып саналады деген.

Эмпирикалық тәжірибе негізінде қол жеткізілген білім үшін олар эксперимент пен бақылау барысындағы тірі реалдылықпен қатынасының тікелей нәтижесі бола алатыны анық. Бұл деңгейде біз белгілі бір құбылыстар жайында, олардың бізді қызықтыратын сипаттары туралы білім аламыз және эмпирикалық заңдылықтарды орнатамыз.

Эмпирикалық білім үстінен ғылым әрдайым теориялық деңгейді қалыптастырады.

Бұл деңгейді ұсынатын теория түсіндіруге бағытталған анық бағдарымен құралады (теорияның негізгі мақсаты эмпирикалық деңгей мәліметтерінің көп түрлілігін түсіндіру, жүйелеу, сипаттау болып табылады).

Дегенмен теория қоршаған шындықты емес, идеалды объектілерді сипаттау негізінде құрылады.

Мысалы, механика адам шынайы реалдықта қатынас жасайтын нақты процестерді емес, идеалды объектілерге, мысалы, материалды нүктелерге қатысты процестерді түсіндірумен айналысады. Идеалды объектілер реалды объектілермен салыстырғанда шексіз емес, оларды белгілі бір мөлшері мен көлемі болады. Механика жұмыс істейтін материалды нүктелердің сипаты мен қасиеттері көп емес, дәлірек айтқанда, олар кеңістік пен уақтта белгілі бір массамен орын ала алады.

Олай болса, идеалды объект толығымен интеллектуалды бақылана алатындай құралады. Теорияда тек қана идеалды объектілер біріліп қана қоймай, оларды қарым-қатынасына да назар аударылады. Сондай-ақ алғашқы идеалды объектілерінен туынды объектілерді өндіріп шығаруға болады.

Бұл процесс келесі жолмен іске асырылады: алғашқы идеалды объектілерден берілген белгілі бір «нақты құбылыстың» теориялық моделі жасалады. Бұл модель кейбір жақтарынан, белгілі бір жағдайларды шындыққа сәйкес келеді деген болжам жасалады.

Ендігі кезде, білімнің теориялық деңгейі туралы білімімізді нақтылап көрейік. Білімнің бұл деңгейі әдетте екі сатыға бөлініп қарастырылады: фундаментальді теориялар және шындықтың нақты бір бөлігін ғана түсіндіретін теориялар.

Осылай механика материалды нүктелер мен олардың ара-қатынасын сипаттайды. Оның қағидалары негізінде кейін шындықтың кез келген бір бөліктерін түсіндіретін әр түрлі нақты теориялар жасалады.

Мысал үшін аспан денелерінің тәртібін түсіндіру мақсатында аспан механикасы қалыптасады. Мұнда Күн массасы зор центрге дене болып табылып. Планеталар болса, әлемдік тартылыс заңына сәйкес және механика заңдары бойынша Күнді айналып жүретін қозғалушы денелер болып табылады.

Теорияда интеллектуалды бақыланатын объектімен жұмыс істегендіктен, теориялық объектіні мүмкіндігімізше бөлшектеп талдап, теориялық көзқарастардан алшақ келетін бірталай салдарға тап бола аламыз. Біздің бастапқы абстракцияларымыз шындық болғандықтан, олардан шыққан нәтижелерде оң болатынына күмән жоқ. Теорияның күші шындықпен жанаспай-ақ оның өздігінен даму қабілетінің болуында. Әрине, бастапқы принциптер шындықпен сәйкес келуі керек.

Сонымен, ғылыми білім құрамында екі бірінен-бірі бөлек , бірақ тығыз байланысты деңгей бар: эмпирикалық және теориялы.

Бірақ білімнің локальді облысын түсінікті сипаттау үшін бұл екі деңгей жеткіліксіз. Ғылыми білім құрамында көп жағдайда ескерілмей қалатын, бірақ өте маңызды деңгейге назар аудару қажет. Ол деңгей – философиялық алғышарттар деңгейі. Онда шындық туралы жалпы пікірлер болады.

Негізгі әдебиет: 2, 4, 8.

Қосымша әдебиет: 11, 15, 20, 28.

Дәріс тақырыбы 7. Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Ғылыми төңкерістер ғылымның негізін қайта құру ретінде.
2. Парадигма және ғылыми қауымдастықтың құрылымы.
3. Ғылымның дамуындағы дәстүрлер мен төңкерістер.

Дәріс тезистері:

Адамзат белсенділігі ретінде ғылымның негізгі функциясы – шындық туралы объективті білімді қалыптастыру және теориялық тұрғыда жүйелеу болып табылады. Ғылымға жаңа білімді қабылдауретіндегі белсенділік пен оның нәтижесі енеді (ғылыми бейне негізінде жатқан білім суммасы).

Ғылымның тікелей мақсаты – онда ашылатын заңдар негізінде жатқан пәнді зерттеу арқылы сипаттау, түсіндіру және реалдылықтағы процестер мен құбылыстарды алдын ала болжау деп есептелінеді.

Ғылым жүйесін шартты түрде гуманитарлық, қоғамдық және техникалық деп бөлуге болады. Сәйкесінше ғылымның зерттеу объектілері болып табиғат, адам әрекеттерінің бейматериалды аспектілері, қоғам және қоғам мен адам әрекеттерінің материалды аспектілері бола алады.

Ғылым қарапайым білімнен ерте заманда бөлініп шықты. Ұзақ уақыт бойы бірлі-жарым эмпирикалық фактілерді жинастыру жүргізілді. Әлбетте Ежелгі Египет, Месопотомия, Индияда ғылыми білім қалыптасуының алғаш белгілері байқала бастады. Ежелгі медицина қалыптасты, астрология (көптеген эмпирикалық білімді жинастырғанымен, әлі күнге дейін ресми ғылым деп есептелмейтін білім саласы), маТақырыптика қалыптасты. Ежелгі Греция мен Римде адамдар ғылыммен көберек айналысқан, сол заманға дейін жинастырылған білім негізінде теориялар құрылып жатты. Алайда ежелгі ғылым тәжірибеге сүйенбей, әдіснамаға ие болған жоқ. Нәтижесінде кейбір мәселелер дауға айналды. Көп жағдайда тәжірибені қажет етпейтін, әдіснамалық аппараты формальді логикаға құрылған маТақырыптикада ғана пікірлердің бірлігі мен шешімнің өзгермеуі байқалады.

Орта ғасыр заманында ғылымның дамуына дін зор әсерін тигізіп отырды. Мұны құрылымдық ықпал атауға болады ма? Жоқ деп жауап беруге болады. Шын мәнінде ол заманда жаңа бағыт, жаңа теориялар қалыптасқан жоқ. Тіпті регресс те байқалды. Александрия кітапханасында ғасырлап жиналған білім көздері мен фактілер отқа жағылды. Жаңа фактілер мен білімдер өте баяу қалыптасыты.

Қайта Өрлеу, Жаңа заман кезінде ғылымның мәні жақсы жағынна қарай өзгере бастады. Ғылымның нағыз дамуы сол Жаңа Дәуірде көрініс тапты.

Ғылымның даму қалай іске асады (тұтас ғылым, сондай-ақ жеке салалардың)?

Ғылым феноменіне, оның даму заңдылықтарына деген қызығушылық ғылымның өзі сияқты ерте заманда пайда болды. Көне заманнан бері ғылымды теориялық және эмпирикалық тұрғыда зерттеп келеді.

20 ғасырдың соңына қарай ғылым дамуының философиялық теориясы белгілі бір мөлшерде аяқталған болып есептелді. Т.Кун, К.Поппер, И. Локатос, Ст.Тулмин, П.Фейерабенд және М.Полани концепциялары әлемдік философиялық ой мұрасында маңызды орынға ие. Дегенмен өзінің көпқырлылығына қатысты ғылым философиясының сұрақтары философтар мен түрлі саладағы мамандардың назарын өзіне тартады.

Мұнда ғылым дамуындағы ғылыми революциялар феноменін, оның себептері, механизм және салдары туралы мәселелерді талдау қарастырылған.

Ғылым дамуының тарихына үнілетін болсақ, тарих біркелкі бола алмайтынына көз жеткіземіз. Ғылымның немесе ғылыми бағыттың қалыпты дамуы күндердің күнінде аяқталады. Бір заманда дұрыс деп саналған теориялар жинастырылған жаңа фактілермен фальсификацияланады. Жаңа теориялар пайда болып, сол кездегі барлық фактілерді түсіндіріп береді. Мысал ретінде мұнда атом құрылысы теориясын келтіруге болады. 19 ғасырдың ортасына дейін үстемдік еткен теория бойынша атом бөлінбейтін бөлшек деп саналды. Сол ғасырдың 80-нші жылдары орыс физигі Столетов фотоэффект құбылысын ашады. Бұл құбылыс нәтижесінде металл қабатша оң зарядталып, электрондарынан айырылады. Бөлінбейтін атомдар туралы теория мұны түсіндіре алмады. Атомдар бөлінеді, және негізінде оң зарядталған электрондардан құралады деген қорытынды шығады. Сәйкесінше атомның құрылысы туралы сұрақтар да туындады. Дж.Томпсон электрондар оң зарядталып біркелкі үйлестірілген атом құрамының дұрыс моделін ұсынады. Жаңа фактілердің пайда болуы (Резерфорд тәжірибесі) Томпсон теориясын фальсификациялады. Планетарлы модель қалыптасып, уақыт өте келе оны Бор теориясы алмастырды. Атом құрылысын тану процесі жалғасып жатыр және әлі де болса жалсасын тауып отырады. Өткен және жаңа туған теориялар арасында әдетте қалыпты кезеңдер аңғарылады. Белгілі бір мөлшерде фактілердің жинастырылуы негізінде теориялар өмір сүруін тоқтатады. Қалыпты жағдай кезінде туған теориялар әдетте үстем етуші теорияны толықтырады немесе оған қайшы келмей қояды.

Осылайша ғылым дамуында екі фазаны ажыратуға болады: қалыпты даму фазасы және ғылыми революция фазасы.

Негізгі әдебиет: 7, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 23, 24, 29.

Дәріс тақырыбы 8. Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Постклассикалық емес ғылымның сипаттамасы.
2. Пәнаралылық және синергетика принциптері.
3. Ғылымның жаһандық контексті. Ғылыми ақпараттың өсуі және ғылым әлемінің өзгеруі.

Дәріс тезистері:

Қазіргі кездегі ғылым батысеуропалық өркениеттің туындысы ретінде. Пәндік ұйымдастырылған ғылымның пайда болуы. Ғылыми пән де ғылыми білімді жүйелеудің белгілі бір формасы ретінде түсінуді ұйғарады. Ол жүйелеу оның институтализациясымен, ғылыми зерттеудің жалпы нормалары мен идеалдарын ұғыну, ғылыми қауымдастықтың ұйымдасуы, ғылыми әдебиеттің сциентистік сипатымен, ғалымдар арасындағы коммуникацияның белгілі бір формаларымен, білім беру мен кадрлар дайындауға жауапты болатын қызметі жағынан автономды ұйымдарды құрумен байланысты. Пәндік ұйымдастырылған ғылым қол жеткен нәтижелерді әлеуметтендіруді қамтамасыз ететінарна болып табылады. Ол алынған нәтижелерді білім беру жүйесіндегі білімнің тасымалдануын, оқулықтар жазылатыналуын мәдени және ғылыми үлгілерге айналуын жүзеге асырады. Техникалық ғылымдардың қалыптасуы. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдардың қалыптасуы. Әлеуметтік және тарихи білім.

Ғылыми әрекеттің ерекше мамандыққа айналуы. Қазіргі заманғы ғылым ерекшеліктері және ғылым әлемінің өзгеруі. Ғылым бірлігі мен оның жеке салаларының байланысы. Қазіргі заманғы ғылымның жалпы белгілері: мазмұнның кеңеюі, нақты әдістер мен нақты теориялардың жаңа сатысы, адамзат әрекеттерінің өзге түрлеріне деген қатынастың жаңа қырлары, техникаға деген қатынастың өзгеруі, білім берудің жаңа модельдері. Ғылыми білімді жүйелеудің әр түрлі тәсілдерінің ішінде ғылымның пәндік ұйымдасуы ерекше орын алады. Мәдениет дамуының әр түрлі кезеңдерінде ол әр түрлі негіздеулерге ие болды: онтологиялық, гносеологиялық, әдіснамалық және ұйымдасушылық. Соңғысы кезінде ғылыми пәннің дамуы әлеуметтік-ұйымдасушылық құрылымдармен (институт, университет, факультет, т.б.) байланыста қарастырылды.

Ғылымның пәндік құрылымы деп отырғанымыз сонау ежелгі римдік мәдениетте қадыптаса бастады. Бұл кезеңнің пайда болу мақсаты – күнделікті тұрмыстық мақсаттар. Білім «ұстаз-шәкірт» тұрғысынан қарастырыла бастап, теория ретінде емес, пән ретінде түсініледі. Барлық жинастырылған білім оны келер ұрпаққа тасымалдау тұрғысынан қарастырған жағдайда ғана пәндік ұйымдастырылған білім аталуға лайық. Білім алып жатқан адам үшін білім пән болып табылса, білімді үйретуші үшін – ол доктрина болып табылмақ. Сондықтан білім беруді жүзеге асыратын адамдар тұрғысынан барлық бар білім доктриналардың жиынтығы деп ұйғарылады.

Ғылымның пәндік ұйымдасуына келесілер тән: білімді объективті ойлау құрылымы ретінде түсіну, білім беруде барлық білімді біріңғай бөліп, тәртіпке келтіруге ұмтылу, оны әр түрлі компендиумдар, оқулықтар, энциклопедияларда баяндауға талпыныс жасау. Еуропалық мәдениетке барлығын ұйымдастыру, жүйелеу, тәртіпке келтіру тән сипат. Ол үшін дисциплина басты құндылық пен норма, осыған сәйкес білім құрылымын да пәндік субординация тұрғысынан анықтау болып табылады. Бұдан келіп кез

келген білім пән ретінде талқыланып, оны ажыратқанда ғылыми және оқу пәні деп қарастырған жөн.

Адамзат тарихындағы ғылым мен технологиялық революциялар. Технология даму тұрғысынан қоғам ұйымдасуының әлеуметтік типологиясы және өндірісті фундаментальді ғылымдардың нәтижесі ретінде бағамдау.

Ғылым дамуының негізгі кезеңдері: классика, бейклассика, жаңа классика.

Жаратылыстану, техникалық ғылымдар, әлеуметтік-гуманитарлық пәндер: пәндік қалыптасу, салыстырмалы анализ.

Негізгі әдебиет: 3, 5, 9.

Қосымша әдебиет: 24, 27, 30.

Дәріс тақырыбы 9. Ғылым әлеуметтік институт ретінде

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Ғылым әлеуметтік институт ретінде.
2. Ғылым және экономика.
3. Ғылым және нарықтық қатынастар.

Дәріс тезистері:

Ғылымның өзі әлеуметтік құбылыс болып табылады. Ол екі мың жылдан астам ғалымдар қауымдастығымен қаланып келеді. Онда ғалымның ізденетін мәселеге қатысты қатынасымен қоса, сол қауымдастық мүшелерінің өзара қарым-қатынас жүйесінде анықталады.

Ғалымдардың әлеуметтік ұйымдасу тәсілдері мен өзара қарым-қатынастары ғылым тарихы барысында ғылымның даму ерекшеліктерімен, оның қоғамдағы статусымен, қоғамның өзіне тән даму бағытымен сәйкес өзгеріп отырды. Әлеуметтік институт ретінде ғылым өзінің дамуы барысында көптеген өзгерістерді басынан кешті. Ол өзгерісті философиялық мектептерде бастарын қосқан ежелгі грек гректердің өз еріктерімен зерттеулермен айналысуынан қазіргі заманғы бесмиллиондық халықаралық қауымдастыққа ұйымдасуынан аңғаруға болады. Қазіргі заманғы халықаралық ғылыми қауымдастық кәсіби ұйымдасқан, өз әрекеттерін ұлттық, сондай-ақ халықаралық деңгейде зерттеу топтарында, лаборатория, институттарда іске асырады. Бүгінгі таңда ғылым деп алап базасы бар білім өндіретін, дамыған коммуникация жүйесі бар күшті саланы айтуға болады.

Бүгінгі күні ғылыми әрекеттілік дегеніміз – шығармашылық коллективтердің бірлескен жұмысы. Бұл ғылымның жеке салаларындағы және ғылымның жеке мәселелері бойынша мамандандыру ғана емес, ғылыми әрекетте әр түрлі функциялардың үйлестірілуі.

Қазіргі заманғы ғылымның қоғамның тікелей өндіруші күшіне айналуы ғылымның өзі әлеуметтік институт ретіндегі сапалық өзгерістерге

ұшырауымен байланысты. Университеттік классикалық ғылымның орнына «үлкен ғылымның» күшті тармақталған әлеуметтік организмі келді.

Ғылымды әлеуметтік институт ретіндегі зерттеулер 20 ғасырдың ортасына қарай ғылым тарихында екі әдіснамалық бағытты қалыптастырды.

Бірінші бағытқа Р.Мертон, А.Кромби, Э.Цильзель, Дж.Нидман және т.б. жатады. Бұл бағытта жұмыс істеген ғалымдардың ізденістерін жалпы түрде экстерналисттік бағытқа жатқызады. Бұл ойшылдардың басты мақсаты қоғам өміріндегі әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен ғылым дамуы арасындағы байланыстарды табу болып табылады.

Екінші бағытқа А.Койре, Р.Холл, Дж.Агасси жатады. Бұл ғалымдардың ойынша ғылым дамуына сыртқы факторлар әсер етпейді. Ғылым өзінің ішкі эволюциясы барысында дамиды. Оған ғылыми ойлау дәстүрінің әсері себеп болады. Бұл бағыт интерналисттік деп аталады.

Негізгі әдебиет: 7, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 23, 24, 29.

Дәріс тақырыбы 10. Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Жаратылыстану ғылымы және мәдениет. Жаратылыстану және дүниенің ғылыми бейнесі (картинасы).
2. Жаратылыстану ғылымдарының жіктелуі.
3. Техника ғылымдарының өзіне тән ерекшелігі және оның жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар мен маТақырыптикамен арақатынасы.

Дәріс тезистері:

Редукционизмге негізделген білім құрылымы туралы көзқарастарымыздың өміршендігінің болмауын дәлелдейтін келесі мысалды қарастырып көрейік.

Жалпы алғанда кез келген ғылымдағыдай ғылыми теорияның басты мақсаты – объективті шындықты бейнелеу болып табылады. Бірақ ғылым – адам ойлап тапқан құндылық. Ол әрекетшіл сананың туындысы болып табылады.

Ғылым шындықты бейнелеп қана қоймай, ол бейнелерді адам баласы қолдану үшін өмір сүреді.

Ғылымның қалыптасу үрдісіне ол тіршілік ететін орта да әсер етпей қоймайды. Ғылыми ойлау мәдениеті тек қана әлеуметтік емес, сондай-ақ ғылымның, барлық адамзат тәжірибесін жалпылайтын философиялық көзқарастардан құралады.

Біз ғылымның әр түрлі салалары туралы айтқан кезде әр түрлі ғылымдар қоғамда түрлі функцияларды атқаратындығын естен шығармағанымыз жөн. Тарих пен физиканың мәдени функциялары біріне-бірі тең деп айта аламыз ба?

Әрине, тарих та, физика да бізге реалдылық туралы ақпаратты бере алады. Бірақ тарих физикаға негізделсе, физикаға сәйкес теорияларды ұсынса? Онда тарихтың бірнеше маңызды функциялары элимитацияланушы еді.

Тарих біз үшін қоғам дамуы туралы білімді ғана беріп қоймай, әлеуметтік прецеденттердің қайнар көзі болып табылады. Біз үшін тарих заңдылықтарын, әлеуметтік құрылымдардың қызымет ету заңдылықтарын ғана білу маңызды емес. Бізге белгілі бір нақты тарихи оқиғалардың сипатталуы қажет. Тарих әдебиет секілді адам мәдениетке ене алатын негіз болып табылады. Ол оған өмірлік маңызы зор прецеденттер жүйесін бере алады. Адам көптеген күрделі және алдын ала белгісіз жағдайларға ұшырайды. Оны өмірге дайындай отырып, біз әдебиет, мәдениет тарихы арқылы оның әлеуметтік тәжірибесін кеңейтуге тырысамыз. Бисмарк айтқандай «Тек ақымақтар ғана өздерінің қателерінен сабақ алады. Ақылды адамдар біреудің қателеріне қарап отырып үйренеді».

Біздің ойымызша тарихтың мұндай функциясы өте маңызды. Физика ғылымының мұндай функциясы жоқ.

Біз физика ғылымында көре алатын ғылыми идеалымыз басқа ғылымдарда да көрініс таба алатыны шамалы. Мұндай идеалды дамыту тенденциясы көптеген ғылымдарды байқалатыны сөзсіз. Бұл интенсивті, прогрессивті тенденция. Бірақ ол шексіз емес. Оның шекаралары шындықтың объективті көптірлілігімен, сондай-ақ ғылымға тән өзіндік спецификамен анықталады.

Дайын, қалыптасып болған білім құрылымына берілетін анализден ол ғылыми білімнің дамуын, қалыптасу механизмдерін зерттеуге ауысады. Ғылыми-танымдық әрекеттің негізінде жатқан құрылымдарды зерттеу қажет. Ондай құрылымдар ерекшеліктері бүгінгі таңда дамытылып жатқан «ғылыми ойлау мәдениеті», «әлемнің ғылыми бейнесі» ұғымдары тарапынан бақыланады.

Бұл дегеніміздің өзі ғылым дамуының сыртқы және ішкі факторлары. Ғылыми танымның «тудырушы механизмдерін», оның құрылу және даму механизмдерін әдіснамалық зерттеу ғылымның тек қана ішкі заңдылықтарын қарастыру арқылы жүзеге аспайды. Белгілі бір деңгейге жеткен кезде ол міндетті түрде әлеуметтік-мәдени факторларды ескеруі қажет. Тарихи шартталған танымдық әрекет мазмұндық мағынадағы бастапқы принциптерді, ойлаудың критерийлері мен нормаларын, зерттеулік тәжірибе түрлерін болжайды. Олар соңында әлеуметтік тәжірибені көрсететін үстем етуші парадигмаларды қалыптастырады.

Әлемнің ғылыми бейнесінің бастапқы негізделуі онтологиялық схемалар, жүйелер, философиялық тұрғыда жалпыланған әлем картиналарымен шартталған.

Әлемнің философиялық бейнесі болмыстың мәні мен мағынасын талдауға негішделеді.

Әрдайым түсініле бермейтін осы деңгейдің танымдық, эвристикалық мүмкіндіктері ғылыми білімнің қалыптасуының перспективалары мен нәтижелілігін анықтайды. Ғылыми танымның осындай алғышарттарын зерттеп үйрену философиялық-әдіснамалық зерттеудің мақсаты болып табылады. Көрсетілген алғышарттар шынымен де анализ шегі ретінде көрініс бере алады.

Негізгі әдебиет: 3, 6.

Қосымша әдебиет: 11, 19, 30.

Дәріс тақырыбы 12. Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Философия ғылыми білімнің оның ішінде қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы білімдердің интегралдық формасы түрінде.
2. Әлеуметтік-гуманитарлық ғылыми пәндер циклының қалыптасу ерекшеліктері.
3. Қазақстандағы әлеуметтік методология мен әлеуметтік білімнің жаңа парадигмасы.

Дәріс тезистері:

Ғылымның классикалық және постклассикалық түсініктері. Ғылымның классикалық және постклассикалық парадигмаларының сәйкестігі. Классикалық, бейклассикалық және постклассикалық ғылым әдістері мен типтері дамуының тарихи параллельдері. Ғылымның бейклассикалық модельдерінің даму перспективалары және мүмкін формалары. Тілдің жағдайындағыдай барлық философиялық дәстүрде көрініс тауып отырған феномендердегідей ол феномендердің өздері философиялық талаптарға сәйкес келуі маңызды деп саналады. Бұл жағдайда ғылым философиясы сияқты дисциплина алдында тұратын бірінші сұрақ: 20 ғасырдағы философиялық дәстүр назарын ерекше аударған ғылым түсінігі ерекше феномен бола алады ма?

Ғылым философиясы өзінің ғылыми ізденіс пәнін жаңа ғылыми мәселелердің, дисциплиналардың және интегративті тенденциялардың ашылуымен кекңйтеді. Жаратылыстану туралы айтатын болсақ, 20 ғасырдың бірінші жартысында философтар табиғат туралы білімнің дәстүрлі салаларына назар аударған (физика, химия, биология, т.б.).

Осы ғасырдың екінші жартысында жаратылыстану философиясының өзекті мәселесіне синтетикалық жаратылыстану айнала бастады. Ол дегеніміз кибернетика, информатика, космонавтика, т.б. зерттеулерге үнілу. Ал соңғы онжылдықтарда зерттеулердің кешенді салалары пайда бола бастады: әлеуметтік экология, әлеуметтік информатика, глобалистика, ноосфералогия және т.б. Аталмыш бағыттардың дамуы жаңа әлеуметтік-жаратылыстану заңдарын ашуға себеп болды.

Бұл тенденция жаратылыстану философиясының зерттеулеріне табиғат туралы ғылым объектілерімен қоса, биосфераның адам және қоғаммен байланысы туралы сұрақтары да енуімен қатар жүреді. Бұнымен қоса адам мен қоғамның жаратылыстану-ғылыми көзқарастары тұрғысынан зерттеулер дамытылады. Бұл өз кезегінде әлеуметтік объектілерді синергетикалық тұрғыда зерттеуге мүмкіндік ашты. Глобальді-экологиялық жұмыстарда адамзатты табиғаттың бөлігі ретінде қарастыра бастады. Мұндай зерттеулерде табиғат социумға қатысты сыртқы инертті орта болып қарастырылмай, әлеуметтік-табиғи өзара әрекеттестіктің негізгі белсенді құрамдас бөлігі ретінде ұйғарылады. Бұл жаратылыстану-ғылыми білім мен табиғи факторлардың адамзат әрекетіне әсерін анықтауға жауап болып табыла алады. Сондай-ақ адамзат әрекетінің дағдарыс кезіндегі даму перспективалары, әсіресе, глобальді мәселелерді шешу барысында қарастырылады. Адам-қоғам-табиғат коэволюциялық жүйесінің қалыптасуын көрсететін ғылымның бірлігін қалыптастыру жолында ғана тұрақты даму концепциясы туындады. Ол концепция 21 ғасырда ғылыми ізденістің үстем етуші теориясына айналуға лайық болып көрінеді.

Қазіргі заманғы постклассикалық ғылымның сипаты. Тұрақты даму концепциясының философиямен өзара байланысы болашақта соңғысының үшінші мыңдылдың негізгі мәселесін шешуіне әкелуі мүмкін. Жаратылыстану философиясын зерттеуде түбегейлі жаңа бағыт туындайды. Философия мен ғылымда әлеуметтік-табиғи тұрғыдан ізденіс жасау қадамы жасалады.

20 ғасырда ноосфера ілімінің қалыптасуына жаратылыстану ғалымдары зор әсер еткені белгілі. Олар ғылым философиясының жаңа бағытын туғызды. Ол бағыт ғылым болашағы үшін қолайлы жағдайларды туғызды.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 5.

Қосымша әдебиет: 13, 14, 16.

Дәріс тақырыбы 13. Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары

Дәріс 1 сағат

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Білім философиясының ұғымы мен орны.
2. Білім жүйе, процесс, нәтиже, құндылық ретінде.
3. Ұлттық білім және мәдениет.

Дәріс тезистері:

Өмір мағыналық философиялық мәселелер арасында шығармашылық феномені ретінде іргелі орын алады. Руханилық адамның нұрлы мәні, ал

мәдениет – адамның ішкі жан дүниесінің, әлеуметтік дамудың өлшемі. Ішкі рухани бастау бұл адамның өзі, оның әлемде әртүрлі сипатта көрініс табуы.

Адамның тұлға ретінде дамуына қажетті алғышарттарының бірі - оның табиғи қабілеттері болып табылады. Бұл негізінен, қызмет объектісі болып табылатын адам өмір сүріп жатқан қоғамда іске асады. Жеке адам өзінің адам ретінде дамуына объективті жағдай бар қоғамда өмір сүрудің белгілі бір тарихи формасын табады. Тұлға мәселесін философтар, тарихшылар, әлеуметтанушылар, өнертанушылар, экономистер, антропологтар зерттеу объектісі ретінде қалыптастырады. Педагогтар мен психологтар үшін тұлғаны қалыптастыру – ешқашан маңыздылығын жоғалтпайтын мәңгілік тақырып. Ғылымның әр саласы зерттеудің мәніне өзіндік ұстанымдармен келеді. Олардың жұмыстарының нәтижелері қоғамдық тәжірибемен өлшенеді. Ғылыми әдебиеттерде тұлғаның ондаған айқындамасы ұшырасады.

Оқыту процесін іске асыру белгілі бір заңдылықтарды меңгеру негізінде жүзеге асады. Құбылыстар мен процестер арасындағы объектілі, маңызды, қажетті, жалпы, берік, белгілі жағдайда қайталанатын өзара байланыс заңдылық деп аталады. өзара байланысы бар объектілер, байланыстың түрі, сипаты, қызмет аясы анықталған кезде заңдылықты заң деп білеміз.

Оқыту процесінің заңдылықтары оның тұтастығын дәлелдейді. Оқыту заңдылықтары сыртқы және ішкі, жалпы және жеке деп бөлінеді. Сыртқы заңдылықтар оқытудың қоғамдық шарттардан, саяси-әлеуметтік жағдайлардан тәуелділігін сипаттайды. Ішкі заңдылықтар оқытудың мақсаты, әдістері, құралдары, түрлері арасындағы байланыстарды сипаттайды. Жалпы заңдылықтар бүкіл оқыту жүйесін қамтыса, жеке заңдылықтар оқыту жүйесінің нақты, жеке бөліктерін қамтиды.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 16, 17, 23.

СЕМИНАР САБАҚТАРДЫҢ ЖОСПАРЫ

Семинар сабақтарын жүргізудің негізгі формаларының бірі – ауызша сұрау формасындағы дискурсивті практикум болып табылады. Бұл форманың барысында мәселелік-іздеу әдісі, дәлелдемелік концептуальды әдісі, баяндама, хабарландыру және реферативтік шолу формасында теориялық ұстанымдарын қорғау болып табылады.

Әдістемелік ұсынымдар:

1. Алдын ала пән бойынша дәріс жоспарымен, материалдың мазмұнымен және пән бойынша оқу әдістемелік кешенмен танысып шығыңыз.

2. Барлық семинар сұрақтарын терең игеріңіз және барлық сұрақтардың ішінде бір сұрақты алып, қосымша көздерді пайдаланып терең зерттеңіз.

3. Өзіңізге қызықты тақырып бойынша шығармашылық баяндама дайындау жөнінде оқытушыға ұсыныспен шығыңыз.

4. Сабаққа дайындалу барысында интернет ресурстарын пайдаланыңыз. Бірақ, интернет көздерінен дайын рефераттар мен бақылау жұмыстарын жүктемеңіз. Өйткені, оқытушы мәліметтеріңіздің ұқсастығын дәл анықтайды.

5. Пәнді игеру барысында, өзіңізге жаңа терминдердің сөздігін толықтырыңыз.

6. Рефераттар дайындау барысында ойларыңыздың дұрыс дәлелдігіне сүйеніп рефератты дұрыс рәсімдеуге көңіл аударыңыз.

7. Логикалық әдістемелік тәсілдердің алуантүрлігіне, кейде қарама-қарсы кереғар басқа тұжырымдарға қарамастан өз ұстанымыңызды логикалық дәлелдеуге көңіл аударыңыз.

8. Сабаққа қатысу мен дайындалу барысында талдау, сараптау және синтездеу әдісін, салыстыру, абстракциялау, дедукция және индукция, интроспекция және ретроспекция әдістерін қолдану қажет.

9. Сабаққа дайындалу барысында оқу әдебиеттерін және анықтамаларды пайдаланыңыз.

10. Материалды толық ашып жеткізуде анықтық, логикалық негіздемесіне көңіл аударыңыз.

1-Тақырып.

Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ғылым философиясының пәні.
2. Ғылым философиясының негізгі тақырыптары.
3. Ғылым философиясының методологиялық негіздері..

Тапсырмалары:

Ғылымды оқып-үйренудің негізгі аспектілерінің ерекшелігі мен өзара байланысы: ғылымның логикасы, ғылым философиясы, ғылым тарихы, ғылым социологиясы, ғылым психологиясы және басқа бағыттар.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4, 5.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11.

2-Тақырып. Өркениет пен мәдениеттегі ғылым

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Мәдениет жүйесіндегі ғылым.
2. Ғылымның қоғамдағы орны мен функциялары.
3. Ғылымның дүниетанымдық аспектілері.

Тапсырмалары:

Ғылымның философиялық және методологиялық проблемалары зерттеудің өзіндік саласы ретінде (құбылыстың тарихы). XX ғ. ғылымның философиямен берік байланысы (А.Энштейн, Н.Бор, М.Борн, В.Гейзенберг, В.И.Вернадский, Қ.И.Сәтпаев және т.б.). Ғылымның концепциялары: философия мен ғылым методологиясының негізгі ыңғайлары.

Негізгі әдебиет: 3, 4.

Қосымша әдебиет: 8, 10.

3-Тақырып. Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезендері)

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ғылымның пайда болуы проблемасы. Ғылым және миф. Ғылым және технология.
2. Ежелгі мәдениет адамдарының дүниетанымдарының ерекшеліктері және алғығалым.
3. Ғылыми іс-қызметтің ерекше мамандыққа (кәсіпке) айналуы.

Тапсырмалары:

1. Ғылым және адамзат тарихындағы технологиялық төңкерістер. Қоғамның әлеуметтік ұйымдасқан технология мен өндірістің дамуы тұрғысынан жіктеу.
2. Ғылымның дамуының негізгі дәуірлері: классика, бейклассика (неклассика), небейклассика (неонеклассика).

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4.

Қосымша әдебиет: 7, 9, 13.

4-Тақырып. Ежелгі Греция ғылымының отаны

Семинар 2 сағат

Семинар жоспары № 1 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Пифагор философиясы.
2. Элей философиялық мектебі.
3. Атомизм философиясы.

Тапсырмалары: Көне грек философиясының қалыптасуы мен дамуының мәдени-әлеуметтік контексті. Философия генезисі. Грек мифологиясының әсері. Философияның өзіндік анықталуы және мифтен ажыратылуы. Философиялық ізденістердің эпистемологиялық бетбұрысы.

Семинар жоспары № 2 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Антикалық логика және антикалық математика.
2. Платон философиясындағы идея ұғымы.
3. Аристотельдің төрт себеп туралы ілімі.

Тапсырмалары: Көне грек философиясының әрі қарай дамуындағы софистер мен Сократтың рөлі. Аристотель философиясы антикалық мәдениет энциклопедиясы хақында.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4.

Қосымша әдебиет: 7, 9, 13.

5-Тақырып. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы

Семинар 2 сағат

Семинар жоспары № 1 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Орта ғасырдағы Европадағы ғылыми таным.
2. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы.
3. Пәндік ұйымдасқан ғылымның пайда болуы.

Тапсырмалары: Ғылыми іс-қызметтің ерекше мамандыққа (кәсіпке) айналуы. Қазіргі ғылымның ерекшеліктері және ғылым дүниесінің өзгеруі. Ғылымның бірлігі және оның кейбір салаларының байланысы. Қазіргі ғылымның жалпы белгілері: мазмұнның ұлғаюы, нақты әдістер мен нақты теориялардың жаңа сатылары, адамдардың іс-әрекетінің басқа салаларына деген қатынастың жаңа белгілері, техникаға деген қатынастың өзгеруі, білімнің жаңа модельдері (үлгілері).

Семинар жоспары № 2 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Жаңа Заман философиясы мен ғылымның жалпы сипаттамасы.
2. Жаңа Заман рационализмі.
3. Жаңа Заман эмпиризмi.

Тапсырмалары: Жаңа Уақыт бас кезіндегі мәдени-әлеуметтік ахуал. Жаңа Уақыт мәдениетіндегі негізгі рухани бағдарлар. Эксперименталдық жаратылыстанудың пайда болуы. Эмпиризм мен рационализм философиялық дәстүрінің пайда болуы.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 5, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 24, 27.

6-Тақырып. Ғылыми білімнің құрылымы

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ғылыми білім күрделі дамушы жүйе ретінде.
2. Ғылыми білімнің алуан түрлі типтері.
3. Ғылымдағы теориялық және эмпирикалық, түбегейлілік және қолданбалылық.

Тапсырмалары: Ғылым негізінің проблемасы. Ғылым негізінің типологиясы. Ғылым теориясы ғылым компоненті ретінде. Ғылымның философиялық негізі. Ғылыми пәннің құрылымы. Дүниенің ғылыми және философиялық көрінісі. Дүниенің ғылыми көрінісінің тарихи формалары. Ғылымдарды жіктеу проблемасы.

Негізгі әдебиет: 4, 5, 8.

Қосымша әдебиет: 13, 15, 19, 20.

7-Тақырып. Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ғылыми төңкерістердің мәні. Ғылыми төңкерістердің құрылымы.
2. Ғылыми төңкерістердің әлеуметтік-мәдени алғышарттары.
3. Ғылыми төңкерістер ғылымның негізін қайта құру ретінде.

Тапсырмалары:

1. Ғылыми төңкерістер және парадигмалар.
2. Парадигма және ғылыми қауымдастықтың құрылымы.
3. Ғылымның дамуындағы дәстүрлер мен төңкерістер.
4. Ғылыми рациональдық ұғымы, ерекшелігі және концепциясы.

Негізгі әдебиет: 3, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 24, 25, 30.

8-Тақырып. Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Постклассикалық емес ғылымның сипаттамасы.
2. Ғылыми зерттеу жаңа стратегиялары және өздігінен дамитын синергетикалық жүйелерді меңгеру.
3. Пәнаралылық және синергетика принциптері.

Тапсырмалары: Ғылымның этосы. XX ғ. соңындағы ғылымдағы этикалық аспектілер және ғылымдағы гуманитарлық бақылау. Ғылыми-техникалық жобаларды экологиялық және әлеуметтік- гуманитарлық экспертиза жасау. Сцентизм және антисцентизм. Ғылым және паранаука, жалған ғылым.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 5, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 24, 27.

9-Тақырып. Ғылым әлеуметтік институт ретінде

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ғылым әлеуметтік институт ретінде: негізгі ыңғайлар (подходы).
2. Ғылыми іс-қызметтің институциональдық формаларының тарихи дамуы: негізгі тенденциялар.
3. Ғылыми іс-қызметке қойылатын кәсіптік талаптар.

Тапсырмалары: Ғылыми қауымдастықтың нормалары мен құндылықтары. Ғылымды компьютерлендірудің әлеуметтік салдарлары мен маңызы. Ғылым және өкімет. Ғылым және экономика. Ғылым және нарықтық қатынастар. Ғылым және әлеуметтік жауапкершілік.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 7.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 12, 19, 20.

10-Тақырып. Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Жаратылыстану ғылымы және мәдениет. Жаратылыстану және дүниенің ғылыми бейнесі (картинасы).
2. Жаратылыстану ғылымдарының жіктелуі.
3. Техника ғылымдарының өзіне тән ерекшелігі және оның жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар мен математикамен арақатынасы.

Тапсырмалары: Физика жаратылыстану білімінің іргетасы ретінде. Физика және жаратылыстану - ғылыми және гуманитарлық білімдерінің синтезі. Осы синтездегі синергетикалық ролі. Биология және дүниенің эволюциялық бейнесінің қалыптасуы. Биологиялық эволюциялық теориядан жаһандық эволюционизмге көшу. Математика және жаратылыстану. Математика ғылымның тілі ретінде. Ғылыми білімнің қалыптасуы және математикалық әдістер. Космос және техногендік өркениеттің жаһандық проблемалары.

Негізгі әдебиет: 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 14, 16, 17.

11-Тақырып. Информатика пәнаралық ғылым ретінде. Компьютерлік төңкерістің эпистемологиялық мазмұны

Семинар 2 сағат

Семинар жоспары № 1 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Ақпараттық қоғам концепциясы.
2. Интернеттегі киберкеңістік ұғымы және оның философиялық мәні.
3. Интернет ХХІ ғасырдың ақпараттық-коммуникативтік ортасы және үздіксіз білімнің жаһандық ортасы ретінде.

Тапсырмалары: Техника ғылымдарының өзіне тән ерекшелігі және оның жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар мен математикамен арақатынасы. Алғашқы техникалық ғылымдар қолданбалы жаратылыстану білімі ретінде.

Семинар жоспары № 2 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Информатика – ғылым ретінде.
2. Виртуалды шындық реальности.
3. Жасанды интеллект және білім инженериясы.

Тапсырмалары:

1. Ақпараттық қоғамның пайда болуы. Әлеуметтік информатика проблемаларына деген синергетикалық ыңғай.
2. Желілік қоғам және әлеуметтік информатиканың міндеттері..
3. Ақпараттың қоғамдағы тұлға проблемасы.

Негізгі әдебиет: 3, 5, 7.

Қосымша әдебиет: 11, 12,13, 27.

12-Тақырып. Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Философия ғылыми білімнің оның ішінде қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы білімдердің интегралдық формасы түрінде.

2. Әлеуметтік-гуманитарлық ғылыми пәндер циклының қалыптасуы.
3. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдардың әдістері.

Тапсырмалары:

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың әлеуметтік контекстінде тәуелділігі: классикалық, классикалық емес және постклассикалық емес ғылым. Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың өркениеттік маңызы. Ресейдегі және басқа батыстық емес елдердің әлеуметтік ғылымдары. Әлеуметтік білімді қолданудың Ресейлік контекстісі және оның парадигмалардың орын алмасуы. Посткеңестік, европалық және әлемдік ғылыми қауымдастықтардағы әлеуметтік ғылымдар.

Негізгі әдебиет: 2, 5, 7.

Қосымша әдебиет: 9, 11, 16, 18.

13-Тақырып. Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары

Семинар 1 сағат

Семинар жоспары (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Білім философиясының ұғымы мен орны.
2. Білім жүйе, процесс, нәтиже, құндылық ретінде.
3. Ұлттық білім және мәдениет.

Тапсырмалары:

1. Қоғамдық сананың, философиялық және педагогикалық білімнің трансформациясы. Ұлттық білім: ұғымы және проблемалары.
2. Қазақстандағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы.
3. 1997 жылғы Лиссабон конвенциясы.
4. Жаһандану мен интернационализациялау жағдайындағы ұлттық білім. әлем мәдениетінің қалыптасуындағы білімнің ролі.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 7.

Қосымша әдебиет: 14, 23, 24.

14-Тақырып. Қазақстан Республикасындағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы

Семинар 2 сағат

Семинар жоспары № 1 (1 сағат)

Сұрақтары:

1. Қазақстандық білім беру жүйесінің қалыптасуы.
2. Қазақстан Республикасының қазіргі таңдағы білім беру жүйесінің жағдайы.
3. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің даму мүмкіндіктері.

Тапсырмалары:

1. Қазақстан Республикасының қазіргі таңдағы білім беру жүйесінің жағдайына анықтама беру.
2. ҚР білім беру саясатының жаңа мыңжылдықта даму үрдісін анықтау.

Семинар жоспары № 2 (1 сағат)**Сұрақтары:**

1. Нарықтық қатынастарда білім беру жүйесінің ерекшеліктеріне мінездеме беру.
2. Қазақстанның даму жолындағы білім берудің рөлі.

Тапсырмалары:

1. Қазіргі таңдағы білім беру жүйесінің құндылықтық арттықшылықтары.
2. Тұлға білім беру жүйесінің мақсаты ретінде.
3. «Шектеулі» және үздіксіз білім берудің мақсатты-құндылықты артықшылықтары.

Негізгі әдебиет: 3, 5, 7.

Қосымша әдебиет: 11, 12,13, 27.

15-Тақырып. Нақты ғылымдардың философиялық проблемалары

Семинар 2 часа

Семинар жоспары № 1 (1 сағат)**Сұрақтары:**

1. Ғылыми білімнің негізгі құрылымдық бірліктері.
2. Ғылыми теориялардың түрлері: баяндау және түсіндіру теориялары.
3. Ғылыми әдістердің алуан түрлілігі және олардың классификациясы (жіктелуі).

Тапсырмалары:

Саяси және экономикалық ғылымдардың, психологияның, филологияның, әдбиеттанудың және лингвистиканың, тарихтың, педагогикалық ғылымдардың, мәдениеттанудың және өнертанудың, социологияның философиялық проблемалары.

Семинар жоспары № 2 (1 сағат)**Сұрақтары:**

1. Методология – танымның әдістері туралы ілім.
2. Эмпирикалық зерттеудің әдістері.
3. Теориялық зерттеудің әдістері.

Тапсырмалары:

1. Ғылымға философиялық негіздерді қамтамасыз ететін не?
2. Ғылыми таным дамуының жалпы заңдылықтарын байқау үшін ғылым әдіснамасы неге сүйенеді?
3. Ғылым әдіснамасының пәні не?

Негізгі әдебиет: 4, 5, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 23, 24, 27.

ОҚЫТУШЫНЫҢ ЖЕТЕКШІЛІГІМЕН МАГИСТРАНТАРДЫҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫ

Оқытушының жетекшілігімен магистранттың өзіндік жұмыстары сабақтарын жүргізудің негізгі формаларының бірі – ауызша сұрау формасындағы дискурсивті практикум болып табылады. Бұл форманың барысында мәселелік-іздеу әдісі, дәлелдемелік концептуальды әдісі, баяндама, хабарландыру және реферативтік шолу формасында теориялық ұстанымдарын қорғау болып табылады.

Курсты оқыту процесінде магистранттарға қойылатын негізгі талаптар, оқытылып жатқан курстың мақсаттары мен міндеттеріне байланысты қойылады. Ол үшін, яғни оқытушымен бірлесіп жұмыс жүргізуге белсенді түрде қатысу үшін магистрант пәнді оқуға қызығушылық танытуы керек және топтың оқып-үйренуіне көмек көрсетіп, бірлесіп оқытудың субъектісі ретінде көрініп, белсенділік пен жауапкершілік танытуы керек.

Тапсырмалардың барлығы белгіленген мерзім ішінде орындалуы керек. Магистрант сабаққа дайындықпен келуі қажет, оқытушының қойған міндеттерін ұғынуға дайын болып, оны шешуге шығармашылық тұрғыдан қарау керек.

Әдістемелік ұсынымдар:

1. Алдын ала пән бойынша дәріс жоспарымен, материалдың мазмұнымен және пән бойынша оқу әдістемелік кешенмен танысып шығыңыз.

2. Барлық семинар сұрақтарын терең игеріңіз және барлық сұрақтардың ішінде бір сұрақты алып, қосымша көздерді пайдаланып терең зерттеңіз.

3. Өзіңізге қызықты тақырып бойынша шығармашылық баяндама дайындау жөнінде оқытушыға ұсыныспен шығыңыз.

4. Сабаққа дайындалу барысында интернет ресурстарын пайдаланыңыз. Бірақ, интернет көздерінен дайын рефераттар мен бақылау жұмыстарын жүктемеңіз. Өйткені, оқытушы мәліметтеріңіздің ұқсастығын дәл анықтайды.

5. Пәнді игеру барысында, өзіңізге жаңа терминдердің сөздігін толықтырыңыз.

6. Рефераттар дайындау барысында ойларыңыздың дұрыс дәлелдігіне сүйеніп рефератты дұрыс рәсімдеуге көңіл аударыңыз.

7. Логикалық-әдістемелік тәсілдердің алуантүрлігіне, кейде қарама-қарсы кереғар басқа тұжырымдарға қарамастан өз ұстанымыңызды логикалық дәлелдеуге көңіл аударыңыз.

8. Сабаққа қатысу мен дайындалу барысында талдау, сараптау және синтездеу әдісін, салыстыру, абстракциялау, дедукция және индукция, интроспекция және ретроспекция әдістерін қолдану қажет.

9. Сабаққа дайындалу барысында оқу әдебиеттерін және анықтамаларды пайдаланыңыз.

10. Материалды толық ашып жеткізуде анықтық, логикалық негіздемесіне көңіл аударыңыз.

1-Тақырып. Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылым философиясында ғылымды зерттеудің қандай контексттері мен жолдары қолданылады?
2. Ғылым тарихының пәндік тақырыптарын құрастырып көріңіз.
3. Философиялық рефлексияның ғылым алдында қандай мәні бар?
4. Қандай қазақстандық философтар мен ғылым әдіскерлерінің еңбектерімен таныссыздар?

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 17.

2-Тақырып. Өркениет пен мәдениеттегі ғылым

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылым философиясы пәнді зерттеу барысында қандай кезеңдерді және концептуалды идеяларды бөліп қарастырады?
2. Позитивизм, аналитикалық философия, постпозитивизмде ғылыми тіл мәні қалай түсіндіріледі?
3. Постпозитивистер философиялық-әдіснамалық сөздікке ғылыми тілдің қандай негізгі ұғымдарын енгізді?
4. К.Поппердің ғылым концепциясында фальсификация мен фальсификацияланудың критеріі деп нені түсінуге болады?

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 5, 6, 8.

Қосымша әдебиет: 9,10, 11.

3-Тақырып. Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезеңдері)

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Т.Кун мен И.Локатостың концепцияларын бір-бірінен ажырататын басты белгілерін атаңыз.
2. П.Фейерабендтің эволюциялық көзқарастарының негізгі кезеңдеріне тоқталыңыз.
3. Ньютон-Смиттің «торлы» рационалдық моделінің негізгі белгілерін атаңыз.
4. Ғылым философиясы дамуында структурализмнің рөлі қандай?
5. Уайтхед концепциясының басты сипаттарын түсіндіріп көріңіз.
6. Ғылым философиясы идеяларының эволюциясында сыни рационализмнің орны қандай?

7. Зерттеулік тәжірибе барысында қолданатын философиялық-әдіснамалық сөздік терминдерін атаңыз.

МОӨЖ өткізу формасы: Коллоквиум.

Негізгі әдебиет: 5, 7, 9.

Қосымша әдебиет: 10, 11, 15.

4-Тақырып. Ежелгі Греция ғылымының отаны

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Көне грек философиясының қалыптасуы мен дамуының мәдени-әлеуметтік контексті.

2. Философия генезисі. Грек мифологиясының әсері. Философияның өзіндік анықталуы және мифтен ажыратылуы.

3. Философиялық ізденістердің эпистемологиялық бетбұрысы.

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4.

Қосымша әдебиет: 7, 9, 13.

5-Тақырып. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Экспериментальдық (тәжірибелік) әдіс пен табиғатты математикалық бейнелеудің пайда болуының алғышарттары (Г.Галилей, Ф.Бэкон, Р.Декарт).

2. Экспериментальдың ғылымның пайда болуының әлеуметтік-мәдени алғышарттары: ғылымның әлеуметтілігі, ғылымның институциялизациялануы.

3. Жаратылыстанудың қалыптасуының ерекшеліктері. Жаңа Замандағы жаратылыстанушылардың ролі. Ғылыми ойдың философияға әсері (Декарт, Лейбниц, Кант).

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 5, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 24, 27.

6-Тақырып. Ғылыми білімнің құрылымы

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылымның қандай модельдерін білесіздер?

2. Ғылымның қалыптасуына мифтің қандай әсері, қатысы бар?

3. Ежелгі мәдениет адамдар дүниетанымының спецификасы неде?

4. Ғылым мен технологияның сәйкестігі қандай?

5. Математикалық, астрономиялық және медициналық білімінің қалыптасуы қалай болды?
6. Антикалық логика мен антикалық математиканың тарихи, мәдени және ғылыми мәні қандай?
7. Дүниенің ғылыми және философиялық көрінісі қандай?
8. Дүниенің ғылыми көрінісінің тарихи формалары қандай?
9. Ғылымдарды жіктеу проблемасы қандай?

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 4, 6.

Қосымша әдебиет: 18, 19, 20.

7-Тақырып. Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылым динамикасы. Ғылым тарихының модельдері.
2. Ғылыми төңкерістердің мәні. Ғылыми төңкерістердің құрылымы.
3. Ғылымдағы төңкерістік қайта құрулардың факторлары. Ғылыми төңкерістердің әлеуметтік-мәдени алғышарттары.
4. Ғылыми төңкерістер және парадигмалар.

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 4, 5, 7.

Қосымша әдебиет: 21, 22, 28.

8-Тақырып. Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылыми-техникалық жобаларды экологиялық және әлеуметтік-гуманитарлық экспертиза жасау.
2. Сцентизм және антисцентизм.
3. Ғылым және паранаука, жалған ғылым.
4. Ғылымның мәдениеттегі жаңа функциялары.
5. Ғылымның жаһандық контексті. Ғылыми ақпараттың өсуі және ғылым әлемінің өзгеруі.

МОӨЖ өткізу формасы: Коллоквиум.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

9-Тақырып. Ғылым әлеуметтік институт ретінде

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылым әлеуметтік институт ретінде: негізгі ыңғайлар (подходы).
2. Ғылыми іс-қызметтің институциональдық формаларының тарихи дамуы: негізгі тенденциялар.
3. Ғылыми қауымдастықтың тарихи типтері.
4. Ғылыми қауымдастықтың нормалары мен құндылықтары. Ғылымды компьютерлендірудің әлеуметтік салдарлары мен маңызы.

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

10-Тақырып. Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Космос және техногендік өркениеттің жаһандық проблемалары қандай?
2. Астрономия және ғарыштың болашақ адамзаттың перспективалары қандай?
3. Космизм және антикосмизм: қазіргі кездегі пікір-таластар.
4. Техника ғылымдарының өзіне тән ерекшелігі және оның жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар мен математикамен арақатынасы қандай?
5. Алғашқы техникалық ғылымдардың қолданбалы жаратылыстану білім ретіндегі орны қандай?

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

11-Тақырып. Информатика пәнаралық ғылым ретінде. Компьютерлік төңкерістің эпистемологиялық мазмұны

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Интернеттегі киберкеңістік ұғымы және оның философиялық мәні.
2. Интернет жаңа әлеуметтік технологиялық құралы ретінде.
3. Интернет ХХІ ғасырдың ақпараттық-коммуникативтік ортасы және үздіксіз білімнің жаһандық ортасы ретінде.
4. Ақпараттың қауіпсіздік концепциясы: гуманитарлық құрылым. Информатикадағы шындық проблемасы.

МОӨЖ өткізу формасы: Реферативті практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

12-Тақырып. Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Ғылым өркениеттің негізгі қозғаушы күші бола алады ма?
2. Парағылым және псевдоғылым түсініктері қандай мағынаны білдіреді?
3. Ғылымға жуық (псевдоғылыми, парағылыми) көзқарастар ғылымның қалыптасуы мен дамуына қандай ықпал жасай алады?
4. Жаһандану процесінде ғылыми-ақпараттық, технологиялық прогресстің қандай мәні бар?

МОӨЖ өткізу формасы: Реферативті практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

13-Тақырып. Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Білім методологиясы.
2. Білім этикасы.
3. Білім жүйе, процесс, нәтиже, құндылық ретінде.
4. Ұлттық білім және мәдениет.
5. Білімнің дәстүрлі және баламалық жүйелері.
6. Білімдік саясат және білімнің жетістіктері.
7. Дәстүрлі білімнің дағдарысы.

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

14-Тақырып. Қазақстан Республикасындағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары:

1. Қоғамдық сананың, философиялық және педагогикалық білімнің трансформациясы.
2. Ұлттық білім: ұғымы және проблемалары.
3. Қазақстандағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы. 1997 жылғы Лиссабон конвенциясы.
4. Жаһандану мен интернационализациялау жағдайындағы ұлттық білім.
5. Әлем мәдениетінің қалыптасуындағы білімнің ролі.

МОӨЖ өткізу формасы: Дискурсивтік практикум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

15-Тақырып. Нақты ғылымдардың философиялық проблемалары

МОӨЖ 2 сағат

Тапсырмалары: Саяси және экономикалық ғылымдардың, психологияның, филологияның, әдбиеттанудың және лингвистиканың, тарихтың, педагогикалық ғылымдардың, мәдениеттанудың және өнертанудың, социологияның философиялық проблемалары.

МОӨЖ өткізу формасы: Коллоквиум.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

МАГИСТРАНТАРДЫҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫ

1-Тақырып. Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде

Тапсырмалары:

1. Ғылым тарихының өзіндік орны мен проблемалары.
2. Ғылым тарихының дамуына баға беру пән ретінде.
3. Ғылым философиясы мен ғылым тарихының өзара байланысының ерекшеліктері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

2-Тақырып. Өркениет пен мәдениеттегі ғылым

Тапсырмалары: Ғылым өндіргіш күш ретінде. Ғылымның гуманистік көзжиектері. Ғылым және парасаттылық. Ғылымның құндылық дәрежесі. Ғылымдағы тұлғалық. Ғылым тарихының әлеуметтік жақтары.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

3-Тақырып. Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезендері)

Тапсырмалары: Қазіргі ғылым туралы мәселе батысевропалық өркениетті тудырушы ретінде. Пәндік ұйымдасқан ғылымның пайда болуы. Техникалық ғылымдардың қалыптасуы. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдардың қалыптасуы. Әлеуметтік және тарихи білім.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

4-Тақырып. Ежелгі Греция ғылымының отаны

Тапсырмалары:

Антикалық философияның адамның дүниеге рационалдық қатынасының, оның табиғат пен әлеуметтік дүниеге рационалды үстемдігі стратегиясының қалыптасуына әсері. Антикалық философияның дүниетанымдық бағдарларының адамның мәдени және саяси-әлеуметтік активизмінің қалыптасуына әсері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4.

Қосымша әдебиет: 7, 9, 13.

5-Тақырып. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы

Тапсырмалары:

Батыс адамының белсенді іс-әрекетінің қалыптасуына неміс философиясының әсері. Мәдениет әлемін жасаудағы адам мүмкіндіктерін іске асырудың потенциалын философиялық негіздеу. Мәдениет әлемі адам Зердесімен құрастырылатын реалдылық ретінде. Неміс идеализмі философиясының неміс халқының ұлттық қауіпсіздік стратегиясы мен

ұлттық топтасуының қалыптасуына, қуатты орталықтандырылған мемлекет құруына, ұлттық өзіндік санасының қалыптасуына әсері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 3, 4, 5, 8.

Қосымша әдебиет: 19, 20, 24, 27.

6-Тақырып. Ғылыми білімнің құрылымы

Тапсырмалары:

Ғылымның интеграциясы мен дифференциациясының негізгі тенденциялары. Зерттеудің пәнаралық бағдарламалары. Ғылым негізінің проблемасы. Ғылым негізінің типологиясы. Ғылым теориясы ғылым компоненті ретінде. Ғылымның философиялық негізі. Ғылыми пәннің құрылымы.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

7-Тақырып. Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық

Тапсырмалары: Ғылым динамикасы. Ғылым тарихының модельдері. Ғылым мен ғылыми білімнің дамуының концепциялары. Ғылыми төңкерістердің мәні. Ғылыми төңкерістердің құрылымы. Ғылыми төңкерістер ғылымның негізін қайта құру ретінде. Ғылыми төңкерістің концепциялары. Ғылымдағы төңкерістік қайта құрулардың факторлары.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

8-Тақырып. Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері

Тапсырмалары: Ғылыми зерттеу жаңа стратегиялары және өздігінен дамитын синергетикалық жүйелерді меңгеру. Пәнаралылық және синергетика принциптері. Зерттеу іс-қызметіндегі құндылықтар. Ғылымның этосы. XX ғ. соңындағы ғылымдағы этикалық аспектілер және ғылымдағы гуманитарлық бақылау.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

9-Тақырып. Ғылым әлеуметтік институт ретінде

Тапсырмалары: Ғылыми іс-қызметтің ұйымдасуы: құрылым, белгілер, критерийлер (өлшемдер). Ғылым әлеуметтік институт ретінде: негізгі ыңғайлар (подходы). Ғылыми іс-қызметтің институциональдық формаларының тарихи дамуы: негізгі тенденциялар. Ғылыми қауымдастықтың тарихи типтері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

10-Тақырып. Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары

Тапсырмалары:

Жаратылыстану ғылымы және мәдениет. Жаратылыстану білімі және техниканың дамуы. Жаратылыстану білімі және қоғамның әлеуметтік өмірі. Жаратылыстану және дүниенің ғылыми бейнесі (картинасы). Жаратылыстану ғылыми білімінің баяндаулық және түсіндірмелік табиғаты проблемасы.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты

қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

11-Тақырып. Информатика пәнаралық ғылым ретінде. Компьютерлік төңкерістің эпистемологиялық мазмұны

Тапсырмалары: Ақпараттық қоғам концепциясы: Питирим Сорокиннен Кастельске дейін. Ақпараттық қоғамның пайда болуы. Әлеуметтік информатика проблемаларына деген синергетикалық ыңғай. Желілік қоғам және әлеуметтік информатиканың міндеттері. Ақпараттың қоғамдағы тұлға проблемасы.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

12-Тақырып. Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы

Тапсырмалары:

Философия ғылыми білімнің оның ішінде қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы білімдердің (Платон, Аристотель, Кант, Гегель, Гоббс, Локк және т.б.) интегралдық формасы түрінде. Қоғам, мәдениет және адам туралы ғылыми емес және ғылымнан тыс білімдердің ғылымға дейінгі, ғылыми емес, парағылыми, жалған ғылымдар және антиғылыми түрлері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

13-Тақырып. Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары

Тапсырмалары: Білім философиясының ұғымы мен орны, Білім онтологиясы. Білімнің негізгі идеялары. Білім сексиологиясы. Білім логикасы. Білім методологиясы. Білім этикасы. Білім жүйе, процесс, нәтиже, құндылық ретінде. Ұлттық білім және мәдениет. Білімнің дәстүрлі және баламалық жүйелері. Білімдік саясат және білімнің жетістіктері. Дәстүрлі білімнің дағдарысы.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

14-Тақырып. Қазақстан Республикасындағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы

Тапсырмалары: Қоғамдық сананың, философиялық және педагогикалық білімнің трансформациясы. Ұлттық білім: ұғымы және проблемалары. Қазақстандағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы. 1997 жылғы Лиссабон конвенциясы.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

15-Тақырып. Нақты ғылымдардың философиялық проблемалары

Тапсырмалары:

Ұғымдарды эмпирикалық түсіндіру теориялары. Ұғымдарды эмпирикалық түсіндіру және теорияларды бекіту проблемасы. Ғылыми теорияның негізгі функциялары: баяндау, түсіндіру, алдын-ала айту. Ғылыми әдістердің алуан түрлілігі және олардың классификациясы (жіктелуі). Нақты ғылымдардың әдістері.

Өзіндік бақылау материалдары: Философия классиктерінің жұмыстарын конспект жасау. Әсіресе оқулық және оқу құралдарындағы бөлімдерге және «Философия сұрақтары», «Философиялық ғылымдар» атты қазіргі заманғы журналдардағы мақалаларға талдау жасау. Тесттік тапсырмаларды орындау.

Негізгі әдебиет: 2, 3,4, 5, 6, 7, 8.

Қосымша әдебиет: 9, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 27.

КУРСТЫҚ ЖӘНЕ БАҚЫЛАУ ЖҰМЫСТАРДЫ, РЕФЕРАТТАРДЫ РӘСІМДЕУ, ОРЫНДАУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

Рефератты жазуға арналған әдістемелік нұсқаулық

Магистранттардың орындауға міндетті өздік жұмыстарының бірі, берілген тақырып бойынша реферат жазу.

Магистранттар өздігінен бір оқу айналымында «Ғылымның тарихы мен философиясы» пәні бойынша реферат дайындап, оны қорғауға міндетті. Реферат тақырыбы семестрдің алғашқы аптасында беріледі.

Рефераттың мақсаты бойынша магистрант «Ғылымның тарихы мен философиясы» пәні бойынша берілген тақырыптың жүйелілігін, өзектілігін, маңыздылығын аша отырып, өз бетінше теориялық мәселелерді көтеріп, оларға талдау жасап, еркін баяндап, қорытынды жасай алуы қажет.

Оқытудың бұл түрінің ерекшелігі мен құндылығы – мұндай оқу түрі арқылы магистрант осы уақытқа дейін жинаған білімін бір жүйеге келтіре отырып, осы және өзге де мәселелерді логикалық тұрғыдан және сыни тұрғыдан зерттеуге мүмкіндік алады.

Реферат жазу жаңа мәліметтер алуға шектеу қоймайды, керісінше, жаңа білім жинауға және ғылыми-зерттеу жұмыстарының алға жылжуына әсер етеді.

Реферат жазуға қатысты жалпы сұрақтар

Рефераттың тақырыбы магистрантқа жеке тапсырма ретінде немесе ұсынылған тақырыптар бойынша оқытушымен келісіп беріледі.

Дегенмен, мұқият құрастырылған тақырыптар философияны оқыту барысындағы көптеген және барлық мәселелерді қамти алмайды. Реферат тақырыбын магистрантның өзіне де таңдауға шек қойылмайды. Тақырыптың маңызды және ауқымды болуын, мақсатты қаралуын, қисынға келтіре отырып зерттелуін магистрантқа үйретіп, көмектесу оқытушының міндеті болып табылады.

Бір тақырыпты бірнеше магистранттарға қайталап беруге тиым салынады.

Магистрантқа тақырыпқа қатысы бар, аса тиімді, қолайлы пікірі бар әлеуметтік, саяси, тарихи және философиялық тұрғыдағы жұмыстарды ұсынуға болады. Ондай пікірлерді «Мысль», «Философия ғылымы», Вестник КазНУ», «Саясат» және басқа магистранттармен жазылған рефераттардан алуға болады.

Рефератты семинар сабағында қорғаған дұрыс. Семинар сабағын талқылау және дискусстық сабақ ретінде өткізу қажет.

Рефератты жазуға мынадай талаптар қойылады:

1. Көрнекілігі бойынша:

Титул парағы, жұмыс жоспары және пайдаланылған әдебиеттері бар реферат қана қорғауға жіберіледі. Рефераттың барлық беттері нөмірленген болуы қажет.

2. Мазмұны бойынша:

Рефератта тақырыптың маңыздылығы, мақсаты және шешімдерді шешу жолдары, шешуге тиіс және шешілген сұрақтардың анализі, күрделі мәселелердің жауаптары міндетті түрде қамтылуы тиіс.

Рефератты жазып аяқтағаннан соң, магистрант өз жұмысын сабақ кезінде қорғайды. Қорғалған рефератты міндетті түрде мұрағатқа өткізілуі үшін кафедраға тапсыруы қажет.

Төмен баға алған жағдайда, реферат қайтадан өңдеуге жіберіледі немесе жаңа тақырып беріледі.

Рефераттың мазмұны және құрылымы

Философия бойынша реферат қолмен немесе машинада басылған, көлемі 10-15 бет қалыпты мөлшерде болуы қажет.

Рефераттың мынадай құрылымдары ұсынылады:

Кіріспе - 1-2 бет

Кіріспеде магистрант тақырыбының мақсатын, маңыздылығын және нақты деректермен айқындап алуы қажет.

1 бөлім – 5-6 бет

Бірінші бөлім кіріспенің жалғасы болып табылады. Бұл бөлімде тақырыптың қысқаша тарихы баяндалады және сұрақтардың жалпы болмысы автордың ой-пікірімен ұштасып қарастырылады.

2 бөлім – 5-6 бет

Екінші бөлімде жинақталған материалдар бойынша тақырыптың мазмұнына талдау жасалады. Сондықтан да рефератта мәселенің күрделілігі нақты көрсетілуі тиіс. Егер магистрант тақырыбын өзінің мамандығымен байланыстыра отырып жазса, рефераты әсерлі болады.

Қорытынды – 2 бет

Қорытынды бөлімде автор өзі жинақтаған материалға тұжырым жасайды. Және де осы тақырыптың келешектегі даму жолдары көрсетіледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Пайдаланылған әдебиеттер тізіміне соңғы жылдары шыққан маңызды, оқу және анықтағыш әдебиеттер кіреді. Сонымен қатар ғылыми монографиялар да жатады. Реферат жазуға қолданылған әдебиеттер ғылыми еңбектерге, баспаларға сәйкес келуі тиіс.

Рефератты тексеру кезінде, тақырыптың толық және терең, жүйелі ашылуына аса назар аудару қажет.

Мәтінді теріс пайдаланып, асыра баяндаудың қажеті жоқ.

Эссе жазуға арналған әдістемелік нұсқаулық

Семестр барысында әрбір магистрант эссе жазып өткізуі керек. Эсседе магистрант белгілі бір мәселе бойынша өз ойын жазады. Эссені семестрдің 10-шы аптасында өткізеді. Эссе 2-3 беттен тұрады. Эссе шығармашылық жұмыс болғандықтан, біреудің жазған жұмысын ұрлауға, көшіруге рұқсат етілмейді.

Эссе жазуға мынадай талаптар қойылады:

Көрнекілігі бойынша:

Титул парағы, пайдаланылған әдебиеттер (қажет болған жағдайда) эсседе міндетті түрде болуы қажет. Барлық беттері жоғарыдан ортасында нөмірленуі керек.

Мазмұны бойынша:

Эсседе міндетті түрде тақырып бойынша мәселелер қарастырылып, талдау жасалуы қажет.

Жобаның тұсаукесері мен әзірлеуіне әдістемелік сипаттама

«Ғылымның тарихы мен философиясы» пәні бойынша магистрант бір оқу кезеңі бойынша презентация жасап, оны семестр аяқталғанға дейін ұсынып, қорғап шығуы қажет.

Презентация дайындау «Ғылымның тарихы мен философиясы» пәні бойынша білім алып жатқан магистранттың білімін шыңдап, өз бетінше талдау жасап, баяндама жасауына негіз болады.

Жоба жасау – магистранттан гуманитарлық ғылымдар бойынша анықтамалық және ғылыми материалдарды оқып, жинауды, орнықты мәлімет алуды, өздігінен қабілетін жетілдіріп, білімін кеңейтуді талап етеді.

Магистранттар белгілі бір зерттеу нысаны бойынша тақырып алып, сол бойынша жоба ұсынады. Тақырыптарды қайталауға рұқсат етілмейді.

Жобаның құрылымы:

Тақырыпты дәлелдеу

Тақырыптың негізгі мәселесі мен түйінді мәселесін көрсету

Негізгі дерекөздеріне қысқаша шолу

Сандар мен дәлелдер

Қазіргі қалпы мен үрдістері

Шешілу жолдары, ұсыныстар мен сипаттамалары

Жобаның талаптары:

Жоба ұзақтылығы 10 минут болуы қажет

Power Point бағдарламасы арқылы дайындалуы қажет

Бағалау өлшемі:

Мазмұнының жүйелілігі

Нақты дәлелдері мен аргументтері

Қисындылығы

Жаңашылдығы

Өзектілігі

Іс жүзіндегі маңыздылығы.

3.10. ПӘНДІ ОҚЫТУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМ

1-Тақырып. Ғылыми философиясы мен методологиясы философиялық білімнің саласы ретінде

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Ғылым – мәдениеттің маңызды саласы, адамзат білімінің жоғарғы формасы, тиесілі таным әдістері арқылы іске асатын, нақты ұғымдар арқылы анықталатын, ол ұғымдардың шынайылығы тәжірибемен дәлелденетін дамушы білімдердің жүйесі. Таптық қоғамда пайда болған ғылым өзінің құрылымы мен қоғамдағы функциясы жағынан, сондай-ақ танымдық мәдениет түрі жағынан әр түрлі формаларды қабылдай отырып дамиды. Тезис: әлеуметтілік типі концептуалдылық типін анықтайды.

Ғылым өзінің сан алуан қырларына байланысты: туралы ерекші білім формасы; 2) әрекет; 3) әлеуметтік институт; 4) рационалдылық түрі; 5) қоғамдық сана формасы (сферасы); 6) өндірістік ресурс (ғылым өндіріс күші ретінде); 7) коммуникацияның ерекше түрі; 8) мәдениет факторы бола алады.

2-Тақырып. Өркениет пен мәдениеттегі ғылым

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Философия – ғылымдардың ғылымы. 16-18 ғ.ғ. философияның сипатына қатысты Гегельдің тезисі сөзсіз дұрыс болып келеді. Өйткені ғылымдар (математика, физика, химия және т.б.) эмпирикалық деңгейде дамыды. Барлық эмпирикалық фактілер негізінде қарастырылатын жетілдірілген теория болған жоқ. Жалпы танымдық әрекеттің әмбебап схемалары мен әдістерін қалыптастыра отырып, философия ғылымның дамымай тұруын өзінің теориялық рефлексиясы арқылы компенсациялады.

3-Тақырып. Ғылымның пайда болуы. Ғылымның тарихи дамуының негізгі этаптары (кезеңдері)

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Ғылым пайда болуынаң мәселелері. Білімнің ерекше формасының қалыптасуы мен практикалық және танымдық әрекет тәжірибесінің жалпылануы ретінде ғылымның пайда болуы. Ғылым тарихы мен ғылымның теориялық модельдерінің байланысы. Ғылым және миф. Ғылым және технология. Ежелгі мәдениет аясындағы адамның дүниетанымы мен көзқарас ерекшеліктері мен ғылымға дейінгі білім. Месопотамия, Египет, Қытай және Үнді мәдениеттері: өркениеттік бағдарлар, дамудың технологиялық жоспары, математикалық, астрономиялық, медициналық білімнің қолданбалы белгілері

мен практикалық мақсаттар. В.С.Степиннің ойынша білім қалыптасуының екі әдісін қарастыруға болады: ғылымның пайда болуына сәйкес келетін және ғылымның өзі олық мағынасында. Әдетте пайда бола бастағана ғылым адам өзінің күнделікті өмірі мен практикалық әрекеті барысында үнемі бетпе-бет байланысқа түсіп отыратын заттар мен олардың өзгерісін зерттейді. Ол өзгерістердің мұндай модельдерін өз әрекеттерінің нәтижелерін болжай білу үшін құрып отырады. Практика барысында қалыптасатын ойлау процесі практикалық әрекеттердің идеалды схемасын ұсынады. Осылайша египеттік қосу таблицалары заттық жиынтықтар арқылы жүзеге асырылатын практикалық қайта құрулардың әдеттегі схемасына сәйкес келеді. Сондай-ақ жер учаскелерін өлшеуге негізделген геометрияға қатысты алғашқы білімдерде де практикамен тығыз байланыс аңғарылады.

4-Тақырып. Ежелгі Греция ғылымының отаны

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Антикалық философия көбінесе космоцентризмге негізделген, алғашқы көзқарастары материалистік және идеалистік болып бөлініп, милет пен элеат мектебін құрды. Бұл Сократқа дейінгі кезең, ал Сократтан кейінгі кезеңге Аристотель, Платон, т. б. жатады.

Жеке бас бақытын қамсыздандыру жайлы философиялық ізденістер. Эпикуреизм – жеке бастың игілікті болуының философиясы ретінде. Гедонизмге қол жеткізу жолдарының рационализациялануы. Стоицизм жеке бас бақытына қол жеткізудің философиясы ретінде. Киниктер немесе өмірдің табиғи салтын іздестіру философиясы. Римдік стоицизм аскеза мен саяси борыш аралығындағы қызу ізденістің рухани жолы ретінде.

Антикалық философияның адамның дүниеге рационалдық қатынасының, оның табиғат пен әлеуметтік дүниеге рационалды үстемдігі стратегиясының қалыптасуына әсері. Антикалық философияның дүниетанымдық бағдарларының адамның мәдени және саяси-әлеуметтік активизмінің қалыптасуына әсері.

Магистранттар тақырыпты игеру барысында келесі терминдерді біліп қолдануы қажет: *логос, фюсис, субстанция, субстрат, диалектика, идея (эйдос), анамнесис, себеп, мән (усия), метафизика, космоцентризм.*

5-Тақырып. Жаңаевропалық ғылымның қалыптасуының алғытарихы

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Қайта өрлеу дәуірінде антропоцентризм және пантеизм жетілді, бұлар ғылыми танымға жол ашты. Жаңа заманда жаңа ғылыми жаңалықтарды философиялық тұрғыдан талдау қажеттілігі туып, танымның жалпы

әдістемесі қарастырыла бастады. Сондықтан екі негізгі бағытты толық талдаған жөн. Олар: эмпиризм және рационализм. Френсис Бэкон – эмпиризмнің негізін қалаушысы. Идолдар туралы ілім. Танымның индукция әдісі. Рене Декарттың рационализмі. Тиянақты білімді алу процесіндегі ойлаудың ережелері. Субстанция мәселесі. Томас Гоббстың әлеуметтік-саяси көзқарастары. Қоғамдық келісімнің теориясы. Б. Спинозаның пантеизмі. Спинозаның этикасы: бостандық дегеніміз танылған қажеттілік. Г. Лейбництің монадологиясы. Дж.Берклидің субъективті идеализмі. Д. Юмның солипсизмі. Ағылшын эмпиризмның дағдарысы.

Магистранттар тақырыпты игеру барысында келесі терминдерді біліп қолдануы қажет: *ғылыми төңкеріс, субъект пен объект, эмпиризм, рационализм, сенсуализм, метод, индукция және дедукция, радикальді күмән, cogito, монада, қоғамдық келісім, деизм, атеизм, скептицизм, агностицизм, наукоцентризм.*

6-Тақырып. Ғылыми білімнің құрылымы

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Таным мәселелерінің философияда қойылуы, соған сәйкес қалыптасқан түрлі философиялық ағымдар. Таным барысы мәнінің күрделілігі мен қайшылығы: Танымның субъектісі мен объектісі, олардың диалектикасы. Практиканың мәні, оның таным процесіндегі орны. Таным процесінің диалектикасы. Сезімдік таным, оның формалары. Логикалық таным оның формалары. Сезімдік және логикалық танымның біртұтастығы. Шығармашылық және интуиция.

Ақиқат теориясы. Ақиқаттың объективтілігі. Абсолюттік және салыстырмалы (относительно) ақиқаттардың диалектикасы. Ақиқаттың нақтылығы. Практика – ақиқат өлшемі.

Ғылыми таным және оның ерекшеліктері.

Танымның эмпирикалық және теориялық деңгейлері, олардың бірлігі мен айырмашылығы. Ғылыми танымның тәсілдері мен формалары. Танымның жалпы логикалық әдістері: анализ, синтез, абстракциялау, индукция және дедукция, аналогия, модельдеу.

Эмпирикалық зерттеулердің ғылыми әдістері; байқау (баяндау, өлшеу, салыстыру), эксперимент. Теориялық зерттеулердің әдістері: формальдау, аксиоматикалық әдіс, гипотеза, абстрактіден нақтыға көшу әдісі, ғылыми теория жасау, тарихи және логикалық зерттеу әдістері.

Магистранттар тақырыпты игеру барысында келесі терминдерді біліп қолдануы қажет: *эпистемология, интуиция, модель, ақиқат, конвенция, верификация, фальсификация, когнитивистика, ойлау, факт, гипотеза, теория, парадигма.*

7-Тақырып. Ғылыми төңкерістер. Ғылыми рациональдылық

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Адамзат белсенділігі ретінде ғылымның негізгі функциясы – шындық туралы объективті білімді қалыптастыру және теориялық тұрғыда жүйелеу болып табылады. Ғылымға жаңа білімді қабылдауретіндегі белсенділік пен оның нәтижесі енеді (ғылыми бейне негізінде жатқан білім суммасы).

Ғылымның тікелей мақсаты – онда ашылатын заңдар негізінде жатқан пәнді зерттеу арқылы сипаттау, түсіндіру және реалдылықтағы процестер мен құбылыстарды алдын ала болжау деп есептелінеді.

Ғылым жүйесін шартты түрде гуманитарлық, қоғамдық және техникалық деп бөлуге болады. Сәйкесінше ғылымның зерттеу объектілері болып табиғат, адам әрекеттерінің бейматериалды аспектілері, қоғам және қоғам мен адам әрекеттерінің материалды аспектілері бола алады.

8-Тақырып. Ғылымның қазіргі кезеңінің ерекшеліктері

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Ғылымның классикалық және постклассикалық түсініктері. Ғылымның классикалық және постклассикалық парадигмаларының сәйкестігі. Классикалық, бейклассикалық және постклассикалық ғылым әдістері мен типтері дамуының тарихи параллельдері. Ғылымның бейклассикалық модельдерінің даму перспективалары және мүмкін формалары. Тілдің жағдайындағыдай барлық философиялық дәстүрде көрініс тауып отырған феномендердегідей ол феномендердің өздері философиялық талаптарға сәйкес келуі маңызды деп саналады. Бұл жағдайда ғылым философиясы сияқты дисциплина алдында тұратын бірінші сұрақ: 20 ғасырдағы философиялық дәстүр назарын ерекше аударған ғылым түсінігі ерекше феномен бола алады ма.

9-Тақырып. Ғылым әлеуметтік институт ретінде

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Әлеуметтік институт ретінде ғылым өзінің дамуы барысында көптеген өзгерістерді басынан кешті. Ол өзгерісті философиялық мектептерде бастарын қосқан ежелгі грек гректердің өз еріктерімен зерттеулермен айналысуынан қазіргі заманғы бесмиллиондық халықаралық қауымдастыққа ұйымдасуынан аңғаруға болады. Қазіргі заманғы халықаралық ғылыми қауымдастық кәсіби ұйымдасқан, өз әрекеттерін ұлттық, сондай-ақ халықаралық деңгейде зерттеу топтарында, лаборатория, институттарда іске

асырады. Бүгінгі таңда ғылым деп алап базасы бар білім өндіретін, дамыған коммуникация жүйесі бар күшті саланы айтуға болады.

10-Тақырып. Қазіргі ғылыми білімнің құрылымындағы жаратылыстану ғылымдары

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Жаратылыстану ғылымдарының жіктелуі. Физика жаратылыстану білімінің іргетасы ретінде. Физика және жаратылыстану - ғылыми және гуманитарлық білімдерінің синтезі. Осы синтездегі синергетикалық ролі. Биология және дүниенің эволюциялық бейнесінің қалыптасуы. Биологиялық эволюциялық теориядан жаһандық эволюционизмге көшу. Математика және жаратылыстану. Математика ғылымның тілі ретінде. Ғылыми білімнің қалыптасуы және математикалық әдістер. Космос және техногендік өркениеттің жаһандық проблемалары. Астрономия және ғарыштың болашақ адамзаттың перспективалары. Космизм және антикосмизм: қазіргі кездегі пікір-таластар.

Техника ғылымдарының өзіне тән ерекшелігі және оның жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар мен математикамен арақатынасы. Алғашқы техникалық ғылымдар қолданбалы жаратылыстану білімі ретінде.

11-Тақырып. Информатика пәнаралық ғылым ретінде. Компьютерлік төңкерістің эпистемологиялық мазмұны

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Ақпараттық қоғам концепциясы: Питирим Сорокиннен Кастельске дейін. Ақпараттық қоғамның пайда болуы. Әлеуметтік информатика проблемаларына деген синергетикалық ыңғай. Желілік қоғам және әлеуметтік информатиканың міндеттері. Ақпараттың қоғамдағы тұлға проблемасы.

Интернеттегі киберкеңістік ұғымы және оның философиялық мәні. Интернет жаңа әлеуметтік технологиялық құралы ретінде. Интернет ХХІ ғасырдың ақпараттық-коммуникативтік ортасы және үздіксіз білімнің жаһандық ортасы ретінде. Ақпараттың қауіпсіздік концепциясы: гуманитарлық құрылым. Информатикадағы шындық проблемасы.

12-Тақырып. Қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы ғылымның қалыптасу тарихы

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Философия ғылыми білімнің оның ішінде қоғам, мәдениет, тарих және адам туралы білімдердің (Платон, Аристотель, Кант, Гегель, Гоббс, Локк және т.б.) интегралдық формасы түрінде. Қоғам, мәдениет және адам туралы ғылыми емес және ғылымнан тыс білімдердің ғылымға дейінгі, ғылыми емес, парағылыми, жалған ғылымдар және антиғылыми түрлері.

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылыми пәндер циклының қалыптасуы: эмпирикалық мәліметтер және тарихи-логикалық қайта құрулар. Ғылыми білімнің пәндік құрылымының әлеуметтік-мәдени жағдайы: социология, экономика, политология және мәдениет туралы ғылым.

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың әлеуметтік контекстіне тәуелділігі: классикалық, классикалық емес және постклассикалық емес ғылым. Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың өркениеттік маңызы. Ресейдегі және басқа батыстық емес елдердің әлеуметтік ғылымдары. Әлеуметтік білімді қолданудың Ресейлік контекстісі және оның парадигмалардың орын алмасуы. Посткеңестік, европалық және әлемдік ғылыми қауымдастықтардағы әлеуметтік ғылымдар. Қазақстандағы әлеуметтік методология мен әлеуметтік білімнің жаңа парадигмасы.

13-Тақырып. Педагогика мен білім философиясының философиялық проблемалары

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Білім философиясының ұғымы мен орны, Білім онтологиясы. Білімнің негізгі идеялары. Білім сексиологиясы. Білім логикасы. Білім методологиясы. Білім этикасы. Білім жүйе, процесс, нәтиже, құндылық ретінде. Ұлттық білім және мәдениет. Білімнің дәстүрлі және баламалық жүйелері. Білімдік саясат және білімнің жетістіктері. Дәстүрлі білімнің дағдарысы.

14-Тақырып. Қазақстан Республикасындағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Қоғамдық сананың, философиялық және педагогикалық білімнің трансформациясы. Ұлттық білім: ұғымы және проблемалары. Қазақстандағы білімнің ұлттық моделінің қалыптасуы. 1997 жылғы Лиссабон конвенциясы. Жаһандану мен интернационализациялау жағдайындағы ұлттық білім. әлем мәдениетінің қалыптасуындағы білімнің ролі.

15-Тақырып. Нақты ғылымдардың философиялық проблемалары

Тақырыпты зерттеу барысында келесі аспектілерге назар аудару қажет:

Ғылыми білімнің негізгі құрылымдық бірліктері. Ғылыми білімнің эмпирикалық және теориялық деңгейлері. Ғылыми теориялардың түрлері: баяндау және түсіндіру теориялары. Ұғымдарды эмпирикалық түсіндіру теориялары. Ұғымдарды эмпирикалық түсіндіру және теорияларды бекіту проблемасы. Ғылыми теорияның негізгі функциялары: баяндау, түсіндіру, алдын-ала айту. Ғылыми әдістердің алуан түрлілігі және олардың классификациясы (жіктелуі). Нақты ғылымдардың әдістері. Ғылыми теорияны тексерудің логикалық схемасы.

3.11. КУРСТЫҚ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕЛІК ЖҰМЫСТАРДЫ ОРЫНДАУ БОЙЫНША НҮСҚАУЛЫҚ ПЕН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМ

Мамандықтың жұмыс оқу бағдарламасында көрсетілмеген.

3.12. ӨЗІНДІК БАҚЫЛАУҒА АРНАЛҒАН ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ

1 Философияның пәні мен объектісін анықтаңыз.

- A) Адам және оның әлемдегі орны.
- B) Табиғат және оның заңдары.
- C) Қоғамдық-тарихи процестер.
- D) Универсалды заңдар мен принциптер.
- E) Дүние-біртұтас, әлем.

2 Фалес үшін алғашқы бастама.

- A) Су.
- B) От.
- C) Апейрон.
- D) Ауа.
- E) Жер.

3 Дуализм философиясының мәні

- A) Табиғат заңдары, адам ой-өрісі арқылы құралады.
- B) Дүние негізі әлемдік ақыл-ойда тұрады.

C) Дүние адам санасына тәуелсіз өмір сүреді.

D) Барлығы ақыл-парасатқа негізделген.

E) Материя және Рух - болмыстың екі негізі.

4 Метафизика ойлау мен таным әдісі ретінде қашан пайда болды

A) Антика философиясы заманынан.

B) Орта ғасыр философиясы дәуірінде.

C) Жаңа дәуір жағдайында.

D) XIX-ғасырдың неміс философиясы уақытында.

E) XX ғасырда батыс философиясында .

5 Дүниеге мифологиялық көзқарастың мәні?

A) Адам мен табиғатты бір-біріне қарсы қою.

В) Дүниенің субстанциялық бастамасын мойындау.

С) Бір құдайдың әлемдік күшіне сенуде.

Д) Дүниені ұғынудың айырғысыздығы, бірлігі, біртұтастығында.

Е) Дүниені жоғарғы және төменгі өмір сүру салаларына бөлу.

6 Философия дегеніміз бұл

А) Гуманитарлық білім.

В) Нақты ғылым.

С) Миф.

Д) Діни ойлау.

Е) Өнер.

7 Инь мен янь негіздері қандай философияға тән?

А) Антика философиясына.

В) Араб философиясына.

С) Қазақ философиясына.

Д) Ерте қытай философиясына.

Е) Ерте үнді философиясына.

8 Дао мектебінің негізін қалаушы кім?

А) Мэн-цзы.

В) Лао-цзы.

С) Конфуций.

Д) Сюнь-цзы.

Е) Будда.

9 Көне Үндінің қасиетті мәтіндері.

А) Библия.

В) Құран.

С) Руналар.

Д) Ведалар.

Е) Інжіл.

10 Ведалар – бұл:

А) Рух.

В) Зат.

С) Ән ұрандар.

Д) Заңдар.

Е) Философиялық категориялар.

11 “Құдай қаласы” және “Жер қаласы” идеясының авторы

А) Ф. Аквинский.

В) А. Августин.

С) К. Тертулиан.

Д) П. Абеляр.

Е) И. Росцелин.

12 Грек тілінен аударғанда техника дегеніміз:

А) Теория

В) Іскерлік, өнер.

С) Рухани бастама.

Д) Алғашқы негіз.

Е) Табиғат.

13 Материалистік бағыт ертедегі грек философиясындағы қай философтың атымен аталған?

А) Платон

В) Сократ

С) Фалес

Д) Демокрит

Е) Аристотель

14 Гераклит тұжырымы

А) Болмыстың өзгермейтіндігі.

В) Барлық тіршіліктің жаппай өзгерісі және қарама-қайшылықтығы.

С) Барлық тіршілік негізін құрайтын төрт элемент: су, от, ауа және жер.

Д) Жанның мәңгілігі және көшпелілігі туралы.

Е) Атомдардың барлық зат бастамасы негізі жөнінде.

15 Құрастырған апорииларында субъективті диалектика идеясын дамытқан философ:

- A) Пифагор
- B) Анаксимандр
- C) Сократ
- D) Зенон
- E) Демокрит

16 “Өзіңді таны” деген философиялық ұғымның авторы кім?

- A) Сократ.
- B) Фалес.
- C) Платон.
- D) Гераклит.
- E) Абылай-хан.

17 Қай философ “Идеальды мемлекет” ұғымының авторы?

- A) Демокрит.
- B) Гераклит.
- C) Сократ.
- D) Платон.
- E) Аристотель.

18 “Материя” және “форма” жөніндегі философиялық ілімінің авторы кім?

- A) Демокрит.
- B) Сократ.
- C) Гераклит.
- D) Аристотель.
- E) Платон.

19 Мына пікірлердің қайсысын Пифагор негіздеген:

- A) Барлық заттар - ол – сан.
- B) Бір өзенге кіруіміз де кірмеуіміз де мүмкін, өмір сүруіміз де өмір сүрмеуіміз де мүмкін.
- C) Барлығы судан басталады.
- D) Барлық заттар атомдардан тұрады.

E) Барлықтың бастамасы “апейрон.”

20 Христиан философтарының ой-толғыныстарының басты пәні?

- A) Материя
- B) Табиғат
- C) Адам
- D) Құдай
- E) Уақыт

21 Реалистер мен номиналистер арасындағы талас қай кезеңде болды?

- A) Антик философиясында.
- B) Орта ғасыр философиясында.
- C) Жана дәуір философиясында.
- D) Ағарту философиясында.
- E) XX ғасыр философиясында.

22 Жалпылық мәселесі қай кезеңде көрініс берді.

- A) Антикалық философияда.
- B) Ортағасырлық философияда.
- C) 20ғ.
- D) 15ғ.
- E) Ағартушылық дәуірінде.

23 “Екі жақты ақиқат” идеясының шығыс философтарының ішіндегі авторы кім?

- A) Ибн-Сина.
- B) Ибн-Рушд.
- C) Әл-Фараби.
- D) Маймонид.
- E) Әл-Газали.

24 Араб тілдік философияның өкілі.

- A) Кант.
- B) Әл-Кинди.

- C) Коперник.
- D) Маркс.
- E) Бубер.

25 Әлемнің екінші ұстазы.

- A) Ибн-Сина.
- B) Ибн-Рушд.
- C) Әл-Фараби.
- D) Маркс.
- E) Гегель.

26 Қожа Ахмет Яссауидің көзқарастарын қай бағытқа жатқызамыз:

- A) Перипатетизмге.
- B) Пантеизмге.
- C) Суфизмге.
- D) Рационализмге.
- E) Эклектизмге.

27 Жаңа дәуір философиясының өкілі:

- A) А. Данте
- B) Ф. Петрарка
- C) Дж. Бруно
- D) Ф. Бэкон
- E) П. Помпонаци

28 Пико делла Мирандола философиясындағы адамның басты ерекшелігі

- A) Ақылдылығы, парасаттылығы.
- B) Шығармашылық еңбектенуге қабілеттілігі.
- C) Өз тағдырын айқындаудағы еркіндігі.
- D) Адамгершілік қабілеттілігі.
- E) Мырзалар жолымен жүруге бейімділігі.

29 Қайта өрлеу идеясының бастамасына қатысты “Құдіретті комедия” еңбегін кім жазды?

- A) Франческо Петрарка.

- B) Джованни Бокачо.
- C) Алигьери Данте.
- D) Пико делла Мирандола.
- E) Мишель Монтень.

30 Таным үшін (Бэконның ойынша) қоғамдық орындарда, базарларда кең таралған дұрыс емес сөздерді қолданудың қандай кедергілері бар?

- A) Ру тайпа елестері.
- B) Үңгір елестері.
- C) Театр елестері.
- D) Алау елестері.
- E) Дұрыс жауап жоқ.

Магистранттардың білімдерін бағалау өлшемдері

Білімін бағалау кезінде магистранттардың орындаған тапсырмаларының толықтығы мен сапасы ескеріледі және ағымдық пен аралық бақылау рейтингі де ескеріледі. Барлық тапсырмалар белгіленген мерзімнің ішінде орындалуы керек.

90-100 балл: жауап толық, дұрыс, материалды толық меңгергендігін және қосымша мәсліметтерге дербес сілтеме жасап жауап бере алғандығын көрсетеді;

75-89 балл: жауап толық, дұрыс берілген бірақ та тарихи және теориялық материалды меңгеру барысында нақты емес, оны оқытушы түзетіп отыр;

50-74 балл: жауап дұрыс, магистрант негізінен материалды түсінген, тарихи және теориялық материалдарды нақты баяндап бере алмады, белгілі бір сұрақты дербес түсіндіру кезінде қиналады.

0-49 балл: егерде магистрант бағдарламалық материалдың көп бөлігін білмесе, маңызды қателіктер жіберсе.

Төменде кредиттік технология бойынша оқитын магистранттың білімін бағалаудың көпбаллды әріптік жүйесі келтірілген.

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық эквиваленті	Пайыздық құрамы	Дәстүрлі жүйе бойынша баға
A	4,0	95-100	өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	канағаттандырарлық
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D-	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	канағаттандырарлық емес
F	0	0-49	

3.13. Пән бойынша емтихан сұрақтары

1. Ғылым философиясы мен ғылым тарихының өзара байланысының ерекшеліктері.

2. Ғылыми қызметті ұйымдастыру: құрылымы, белгілері, критерийлері.

3. Ғылым және философия, философия мен ғылымның өзара байланысының тарихы.

4. Ғылым және өнер. Ғылым және дін.

5. Ғылым және адамгершілік.

6. Ғылымның аксиологиялық статусы.

7. Ғылым концепциясы: ғылым методологиясы мен философиядағы негізгі тәсілдер.

8. Ғылымның постпозитивистік бейнесі.

9. Ғылымның пайда болу мәселесі.

10. Ғылым және миф. Ғылым және технология.

11. Ежелгі Греция ғылымның пайда болу орны ретінде.

12. Батыстағы және орта ғасырдағы ғылыми таным.

13. Алхимия, астрология, магия: табиғи объектілерді қабылдаудағы ерекшеліктер.

14. Табиғатты бейнелеудегі математикалық және экспериментальдық әдістердің пайда болуының алғышарттары. (Г. Галилей, Ф. Бэкон, Р. Декарт).

15. Ғылыми ойлардың философияға әсері. (Декарт, Лейбниц, Кант).

16. Қазіргі ғылымның ерекшеліктері және ғылымдар әлемінің өзгерісі.

17. Адамзат тарихындағы ғылым және технологиялық революция.

18. Ғылым дамуындағы негізгі дәуірлер: классикалық, классикалық емес, постклассикалық емес.

19. Ғылыми білім жүйе ретінде.

20. Ғылымдағы теориялық және эмпирикалық, фундаментальдық және қолданбалылық.

21. Ғылымдағы интеграция және дифференциацияның негізгі тенденциялары.

22. Әлемнің ғылыми және философиялық бейнесі.

23. Ғылымдарды классификациялау мәселесі.

24. Ғылыми революциялардың мәні ғылымдардың негізін қайта құру.

Ғылыми революциялар типологиясы.

25. Ғылыми революциялардың әлеуметтік мәдени алғышарттары.

26. Ғылыми революция және парадигмалар.

27. Қазіргі постклассикалық емес ғылымның сипаты.

28. Пәнаралық және синергетиканың принциптері.

29. Ғылым этосы.

30. Сциентизм және антисциентизм.

31. Ғылым философиясы мен ғылым тарихының өзара байланысының ерекшеліктері.

32. Ғылыми қызметті ұйымдастыру: құрылымы, белгілері, критерийлері.

33. Ғылым және философия, философия мен ғылымның өзара байланысының тарихы.

34. Ғылым және өнер. Ғылым және дін.

35. Ғылым және адамгершілік.

36. Ғылымның аксиологиялық статусы.

37. Ғылым концепциясы: ғылым методологиясы мен философиядағы негізгі тәсілдер.

38. Ғылымның постпозитивистік бейнесі.

39. Ғылымның пайда болу мәселесі.

40. Ғылым және миф. Ғылым және технология.

41. Ежелгі Греция ғылымның пайда болу орны ретінде.

42. Батыстағы және орта ғасырдағы ғылыми таным.

43. Алхимия, астрология, магия: табиғи объектілерді қабылдаудағы ерекшеліктер.

44. Табиғатты бейнелеудегі математикалық және экспериментальдық әдістердің пайда болуының алғышарттары. (Г. Галилей, Ф. Бэкон, Р. Декарт).

45. Ғылыми ойлардың философияға әсері. (Декарт, Лейбниц, Кант).

46. Қазіргі ғылымның ерекшеліктері және ғылымдар әлемінің өзгерісі.
 47. Адамзат тарихындағы ғылым және технологиялық революция.
 48. Ғылым дамуындағы негізгі дәуірлер: классикалық, классикалық емес, постклассикалық емес.
 49. Ғылыми білім жүйе ретінде.
 50. Ғылымдағы теориялық және эмпирикалық, фундаментальдық және қолданбалылық.
 51. Ғылымдағы интеграция және дифференциацияның негізгі тенденциялары.
 52. Әлемнің ғылыми және философиялық бейнесі.
 53. Ғылымдарды классификациялау мәселесі.
 54. Ғылыми революциялардың мәні ғылымдардың негізін қайта құру.
- Ғылыми революциялар типологиясы.
55. Ғылыми революциялардың әлеуметтік мәдени алғышарттары.
 56. Ғылыми революция және парадигмалар.
 57. Қазіргі постклассикалық емес ғылымның сипаты.
 58. Пәнаралық және синергетиканың принциптері.
 59. Ғылым этосы.
 60. Сциентизм және антисциентизм.

3.14. Құрастырушы: жалпы білім беретін пәндер кафедрасының оқытушысы, философия ғылымдарының кандидаты Шуматов Эльдар Ғалымжанұлы.